

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha 2019

Lucie Václavíková

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav Dálného Východu
Seminář koreanistiky

Bakalářská práce

Lucie Václavíková

**Divergence jazyka v Korejské republice a Korejské lidově
demokratické republice**

Language Divergence in Korean Republic and Democratic People's
Republic of Korea

Praha, 2019

Vedoucí práce: Mgr. Vladislava Mazaná

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala Mgr. Vladislavě Mazané, za její vstřícnost, odborné vedení a ochotu, kterou mi při psaní této práce věnovala, rovněž doc. PhDr. Miriam Löwensteinové, Ph.D. za cenné rady v rámci Bakalářského semináře. Dále bych chtěla poděkovat za podporu Terce, Ester a Kačce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

.....

Podpis

Abstrakt:

Tato bakalářská práce se zabývá divergencí mezi jazyky Korejské republiky a Korejské lidově demokratické republiky. Srovnává jejich jazykovou politiku a její rozdílný vývoj po rozdělení Koreje po druhé světové válce. Práce popisuje hlavní rozdíly mezi těmito dvěma jazyky, a to zejména z morfonologického a lexikálního hlediska v souvislosti se sérií nekoordinovaných purifikačních hnutí, jež v minulosti proběhla v obou státech a jež významně přispěla k prohloubení nejednotnosti korejštiny. Práce se rovněž okrajově dotýká problematiky potenciálního sjednocení obou jazyků a návrhů, které byly v této souvislosti již vytvořeny.

Klíčová slova:

Korejský jazyk, jazyková divergence, jazykové sjednocení, korejština ve 20. století

Abstract:

Title: Language Divergence in Korean Republic and Democratic People's Republic of Korea

This bachelor's thesis focuses on the divergence in languages of Korean Republic and Democratic People's Republic of Korea. It compares individual language policies and their varied development after the division of Korea after the Second World War. The thesis describes differences between the two languages based on morphonological and lexical aspect in relation to series of uncoordinated movements of purification which occurred in the past in both states and which considerably affected the divergence between the two Korean languages. The thesis also mentions the issue of potential unification of the languages and proposals which have already been created in regard to this matter.

Keywords:

Korean language, language divergence, language unification, Korean language in the 20th century

Obsah

Úvod	8
1. Charakteristika korejského jazyka	10
1.1 Zápis korejštiny	10
2. Historické pozadí vývoje korejštiny	12
2.1 Období japonské okupace	12
2.2 Období po osvobození	13
2.3 Hnutí purifikace	14
3. Jazyková divergence	22
3.1 Abeceda	22
3.2 Způsob zápisu	23
3.2.1 Psaní mezer	24
3.3 Romanizace a transkripce	25
3.4 Výslovnost	27
3.4.1 Hláskové změny	27
3.4.2 Rozdíly ve výslovnosti severokorejských uprchlíků	29
4. Praktické příklady	31
4.1 Jazyk užívaný v televizním a rozhlasovém vysílání	31
4.1.1 Son Pöm-kju	31
4.1.2 I Čchang-hwan, Kim Kjöng-il, Pak Čong-min	33
4.2 Jazyková asimilace severokorejských uprchlíků	35
4.3 Case study: Bandi – Žaloba	36
4.3.1 Vybraná etymologie	38
4.4 Pchanmundžömská deklaráce	39
5. Vzájemný postoj obou Korejí vůči jazykové politice	41
5.1 Severokorejský pohled na jazyk v jižní Koreji	41
5.2 Jihokorejský pohled na jazyk v severní Koreji	42
6. Návrhy na jazykové sjednocení	44
6.1 Jednotný slovník	44
6.2 Kŭltongmu	48
6.3 Case study: lékařská terminologie	49
6.4 Ustanovení jednotné formy jazyka	51
6.4.1 Jednotná abeceda	53
6.4.2 Jednotné psaní mezer	53
6.4.3 Přepis cizích slov	54

7. Průzkum veřejného mínění	56
Závěr.....	60
Použitá literatura	64
Seznam tabulek, obrázků a grafů	67

Úvod

Cílem této bakalářské práce je porovnat rozdíly v jazyce užívaném ve dvou samostatných státech na rozděleném území Korejského poloostrova, tedy jazyk Korejské lidově demokratické republiky (KLR) na jeho severní části a Korejské republiky na jeho jižní části, a následně nahlédnout do problematiky potenciálního sjednocení severní a jižní korejštiny. Práce se zabývá problematikou několika oblastí, a to se zaměřením na ty, kde se jazyková divergence projevuje nejzřetelněji, zaměřuje se tedy především na lexikum a morfonologii; vedle mluveného slova jazyka se zabývá i otázkou rozdílného způsobu zápisu.

Práce je rozdělena do tří stěžejních částí a ty jsou následně členěny na celkem sedm kapitol.

V první kapitole první části práce popisuje jazyk z geopolitického hlediska a stručně jej srovnává s jazyky okolních států. Rovněž se krátce věnuje úvodu do jazyka z grafémického a morfonologického hlediska a seznamuje s tím, jak korejština jako jazyk funguje, přičemž neopomíná ani představení způsobu zápisu jazyka.

V kapitole druhé se práce věnuje historickému vývoji korejštiny, a to především se zaměřením na nekoordinovaná purifikační hnutí, jež v druhé polovině dvacátého století probíhala na území obou nově vzniklých států a ke kterým došlo v souvislosti s předcházející okupací Japonskem, snahou okupantů Koreu japanizovat a zcela přičlenit k Japonskému císařství. Tato část práce představuje vznik jazykové divergence a ustanovení dvou různých oficiálních jazyků – standardního jazyka *pchodžunŏ* v Korejské republice a kulturního jazyka *munhwaŏ* v KLR. Krátce se také zabývá otázkou přetrvávajícího užívání čínských znaků *handža*, slov sinokorejských (slova čínského původu) a výpůjček z jiných jazyků (převážně angličtiny a japonštiny) na území obou Korejí.

Ve své druhé a hlavní části se práce zabývá konkrétními jazykovými rozdíly. V první polovině této části, tedy ve třetí kapitole, se zabývá spíše teoretickými problémy, kdy srovnává severokorejskou a jihokorejskou abecedu, způsob zápisu, romanizaci a výslovnost. Tato část je založena převážně na analýze gramatik a slovníků obou Korejí, přičemž z důvodu obtížné dostupnosti severokorejských materiálů nebylo možné zcela ověřit jejich platnost v praxi, a z části se také opírá o výzkumy lingvistů z jihokorejského Národního jazykového institutu. Ve druhé polovině, tedy kapitole čtvrté, rozebírá praktické výzkumy jihokorejských lingvistů, kteří analyzovali severokorejský jazyk na základě médií, konkrétně televizním a rádiovém vysílání. Zatímco první ze zkoumaných studií se zabývá spíše divergencí lexika, především v souvislosti s velkým přílivem anglických termínů do jižní Koreje, druhá řeší spíše psychologickou stránku věci a pohlíží na jazyk jako jakýsi ideologický nástroj, který má

schopnost ovlivňovat lid a jeho smýšlení. Rovněž se věnuje otázce asimilace severokorejských uprchlíků a nakolik je pro ně obtížné se přeučit severokorejský dialekt. V poslední kapitole týkající se jazykových rozdílů zkoumá práce jihokorejské vydání díla *Žaloba* od severokorejského autora známého pod přezdívkou Bandi, jež vydavatelství Korejské republiky obohatilo poznámkami pod čarou vysvětlující záležitosti, které jsou považovány vydavatelem za Jihokorejčům nesrozumitelné.

V páté kapitole práce popisuje pohledy Severokorejců na jihokorejský dialekt a naopak, kdy, zatímco *munhwaŏ* je v severní Koreji prezentován jako jazyk nadřazený jihokorejskému *pchjodžunŏ*, obyvatelé Korejské republiky považují naopak severokorejštinu za nástroj propagandy a zároveň oba státy viní z narůstající divergence právě svého souseda.

Ve své třetí a poslední části se pak práce zabývá problematikou potenciálního jazykového sjednocení korejštiny. Významným pododdílem je pak kapitola věnující se velkému projektu pro vytvoření jednotného korejského slovníku, který ponese název *Kjŏremal kchŭnsadžŏn*. Tento v současnosti nedokončený projekt byl zahájen roku 1989, tehdy za účasti obou Korejí. Poté, co se vzájemná spolupráce nedočkala úspěchu, pokračovala Korejská republika v projektu bez účasti Severu a jeho dokončení se odhaduje na rok 2022. Tento úsek práce se věnuje nejen historii projektu a popisu jeho praktické realizaci, ale i jeho významu pro korejskou společnost. Další kapitola se věnuje projektu mířenému především na severokorejské uprchlíky, a to aplikaci *Kŭltongmu*, jejímž účelem je překládat jihokorejské výrazy do severokorejštiny nebo najít jejich pro Severokorejce srozumitelnější ekvivalent či vysvětlení. Následně se práce zmiňuje o mezikorejské snaze o vytvoření jednotného lékařského slovníku a jeho významu pro společnost, a to především v případě, dojde-li v budoucnu k umožnění přechodu hranic mezi Korejemi, nebo dokonce přímo ke sjednocení země. Následná kapitola věnující se ustanovení jednotné formy jazyka v oblasti způsobu zápisu se opírá především o studie Kwon Čä-ila, lingvisty z Korejského národního institutu pro korejský jazyk.

Sedmou kapitolu a zároveň i závěrečnou část práce tvoří průzkum veřejného mínění, kdy Korejský národní institut pro korejský jazyk pořádal anketu mezi vybraným vzorkem jihokorejského obyvatelstva a zjišťoval konkrétnější názory lidu na jazykové sjednocení.

Přepis korejských jmen a názvů v této práci je v souladu s českou vědeckou transkripcí. Při přepisu korejských jmen je použito zavedené pořadí příjmení-jméno. U citací korejských autorů je uveden přepis jmen ve stejném tvaru jako v citované práci.

1. Charakteristika korejského jazyka

Korejština je úředním jazykem na území Koreje, tedy v Korejské republice (KR) a Korejské lidově demokratické republice (KLDŘ), dvou státech, které byly po kapitulaci Japonska na konci Druhé světové války rozděleny na dvě okupační zóny (KR pod správou Spojených států amerických a KLDŘ pod správou Sovětského svazu) dne 8. září 1945. Na území těchto dvou států jím hovoří přes 77 milionů obyvatel¹, nicméně ho za svůj rodný jazyk považuje početná komunita Korejců žijících v zahraničí, a to především na území Číny, Japonska, Ruska a Spojených států; celkový počet mluvčích se tudíž odhaduje až na přibližně 80 milionů.

Z genealogického hlediska je korejština podobně jako japonština badateli nejčastěji zařazována mezi jazyky izolované, neboť v současnosti neexistují žádné jazyky, které by jí byly příbuzné. Jiní jazykovědci se pak přiklání k tomu, že korejština tvoří vlastní jazykovou rodinu, do které pak spadá dialekt z ostrova Čedžu a jazyky, kterými se na území Koreje hovořilo v minulosti a dnes už vymizely. Zajímavou teorii v tomto směru přináší misionář Homer B. Hulbert ve své studii *A Comparative Grammar Of The Korean Language and the Dravidian Languages of India*, kde nachází podobnosti mezi korejštinou a tamilštinou, která se řadí mezi drávidské jazyky².

Dle morfologické typologie se pak korejština řadí mezi jazyky syntetické, konkrétně jazyky aglutinační, které se vyznačují především tím, že vyjadřují gramatické funkce pomocí afixů, kdy každý afix má zpravidla právě jednu funkci. Tyto gramatické morfémy se pak připojují ke kořeni slova, zejména ke slovesům, a systematicky se řadí za sebe. Přesto však stejně jako všechny ostatní jazyky vykazuje i prvky jiných jazykových typů.

1.1 Zápis korejštiny

K zápisu korejštiny se v současnosti na území obou Korejí používá hláskové písmo *hangŭl*, v severní Koreji označováno názvem *čosŏngŭl*. Toto relativně nové písmo, o jehož vytvoření se zasadil v 15. století král Sedžong Veliký, nahradilo čínské znaky, které se k zápisu korejštiny používaly předtím (ale i potom, úředně až do konce 19. století). Do dnešního dne pak v korejštině přetrvává využívání čínských znaků k zápisu z čínštiny převzatých slov. Jejich výslovnost se ovšem liší, jak od čínské, tak i v Korejské republice a KLDŘ. Tyto znaky včleněné do korejského jazyka se pak nazývají *handža*. Na jejich základě jsou mluvčí korejštiny a čínštiny schopni do jisté míry velmi omezené komunikace alespoň psanou formou, i když gramatický systém i výslovnost obou jazyků jsou velmi odlišné. V obou Korejích se pak *handža*

¹ US Census Bureau's world population clock, 2019, dostupné z <https://www.census.gov/popclock/world>

² Homer Bezaleel Hulbert, *A Comparative Grammar Of The Korean Language And The Dravidian Languages Of India* (Nabu Press, 2011).

učí povinně na školách, navzdory pokusům o její zrušení na obou stranách. V současnosti se v jižní Koreji *handža* používají především v oficiálních dokumentech, odborných publikacích a publicistice, kde slouží především k omezení dvojsmyslnosti některých korejských slov, která mají stejný zápis v *hangŭlu*, ale odlišný čínský znak. Naproti tomu v severní Koreji se *handža* v písemných publikacích nevyskytují, paradoxně se však severokorejští studenti ve školních lavicích učí až 3000 znaků, což je skoro dvojnásobek oproti 1800 znakům povinných ve školách jihokorejských³.

³ Kuiwon, 2014. *A Look Into Hanja Education in North Korea* [online]. [Cit. 8. 5. 2019]. Dostupné z: <https://kuiwon.wordpress.com/2014/12/28/a-look-into-hanja-education-in-north-korea/>.

2. Historické pozadí vývoje korejštiny

Na tomto místě považuji za nutné připomenout záchytné body vývoje psané korejštiny. První dochované záznamy korejštiny pocházejí z období Tří království. V tomto období se na území dnešní Koreje mluvilo variacemi jazyků Pujö (*pujöŏdzok*), z nichž nejvíce vyniká jazyk z území Silly, především v souvislosti s pozdější dominancí tohoto státu. Od silského standardu jazyka se později upustilo s nástupem království Korjö, kdy se hlavní město přesunulo do Käsöngu, a za standardní jazyk se začal považovat tamější dialekt. V této době též využívala korejština tóny.

Následující dynastie I (království Čosön) přinesla hláskové písmo, roku 1443 vyšel edikt *Hunminčchöngüm* (Správné hlásky pro poučení prostého lidu), což znamenalo pokus o přechod od zapisování korejštiny klasickou čínštinou na systém zachycující plně domácí jazyk. Písmo (dnes nazývané *hangül*) bylo oficiálně představeno v říjnu roku 1446, ovšem *hanmun* zůstával užívanějším systémem zápisu až do devatenáctého století.

Za zakladatele moderní korejské lingvistiky je považován jazykovědec Ču Si-gjöng (1876–1914). Klasifikoval gramatické kategorie, zabýval se syntaxí, morfologií i lexikologií. Z lexikálního hlediska prosazoval především rozšiřování slovní zásoby za použití korejských slov a v souvislosti s tím preferoval omezení užívání čínských znaků v psaných textech. Díky jeho apelům na vládu byl také zřízen národní jazykovědný ústav (*Kungmunjöguso*). Konečně byl to prý právě Ču Si-gjöng, kdo poprvé použil pro korejské písmo označení *hangül*.

2.1 Období japonské okupace

Velký vliv na vývoj korejského jazyka měla japonská okupace probíhající v letech 1910–1945. Okupanti se snažili o komplexní japanizaci korejského obyvatelstva, kdy se postupně uchylovali k omezování používání korejského písma i jazyka ve školách, médiích, a dokonce i v rodinách. Snaha sjednotit dva národy v jeden došla nakonec tak daleko, že roku 1939 bylo Korejcům nařízeno změnit svá jména na japonská a veškerá výuka korejského jazyka byla zakázána.

Japanizace Korejců však byla postupná a v první fázi okupace se japonští a korejští lingvisté pokusili sjednotit pouze formu zápisu. Za standardní mluvu začal být považován dialekt z oblasti Söulu, používání „spodního a“ *arä-a* bylo zrušeno (do dnešní doby se však zachovalo jeho užívání na ostrově Čedžu), stejně jako používání hlásky ㅏ jako mezihlásky mezi slovy a začalo se prosazovat jeho psaní buď jako finála předchozího slova nebo jako iniciála

předcházejícího⁴. Rovněž se v pravopise začaly projevovat morfologické tendence zápisu oproti zápisu fonologickému.

„Korejský pravopis vychází z principu, že slova standardního jazyka se píše tak, jak se vyslovují ale (současně) tak, aby pravopis byl v souladu se zákonitostmi jazyka.“⁵

Následně v letech 1921 a 1930 došlo k reformám pravopisných pravidel, která některé dříve uvedené zásady zvrátila⁶. Mezihláska ㄴ se opět mohla v případě, že byla obklopena souhláskami, psát samostatně. U pevně vžitých sinokorejských slov a slov neznámého původu se preferovala fonetická forma psaní, zatímco morfologický pravopis byl preferován u slov se zřetelnou etymologií. Koncovky a sufixy se začaly psát odděleně od kmene slova⁷.

V době japonské okupace vznikla z iniciativy Ču Si-gjōngových žáků v roce 1921 Korejská lingvistická společnost (*Čosōnō hakhō*). Společnost se snažila sjednotit pravidla korejského pravopisu, kodifikovat jazyk a rovněž sestavit pravidla pro transkripci cizích slov. V roce 1933 vydala Návrh na sjednocení korejského pravopisu (*Hangŭl matčhumpōb tchongilan*), jejíž modifikace z roku 1988 je platná do současnosti. Jednou z hlavních změn byl přechod k morfofonémickému zápisu. Navzdory aktivitám Korejské lingvistické společnosti však nadále docházelo k nahrazování korejského jazyka japonštinou ve všech oblastech, jako například v tisku, médiích, školách či všeobecně na veřejnosti, až nakonec začala být společnost ze strany japonské okupační vlády perzekuována, mnoho jejích projektů muselo být pod nátlakem zastaveno, a konečně roku 1942 byla její činnost násilně přerušena a zcela zakázána⁸.

Teprve po kapitulaci Japonska 15. srpna 1945 a následném osvobození Koreje byla korejština opět zavedena jako úřední jazyk.

2.2 Období po osvobození

Po ukončení okupace Koreje a jejím následném rozdělení do dvou zón, které vedlo ke vzniku Korejské republiky na jižní polovině poloostrova a Korejské lidově demokratické republiky na polovině severní, se jazykovědci obou nově vzniklých republik zaměřili především na odstraňování koloniálního dědictví, ale i odstranění nigramotnosti a sestavování slovníků (např. Slovník spisovného korejského jazyka *Pchjodžunmal čosōnō sadžōn* a Dějiny korejského písma

⁴ Vladimír Pucek, *Jazyková politika v Koreji* (Karolinum, 2000), 90.

⁵ Vladimír Pucek, *Jazyková politika v Koreji* (Karolinum, 2000), 98.

⁶ David R. McCann, *Korea Briefing: Toward Reunification* (Routledge, 2016), 111.

⁷ Vladimír Pucek, *Jazyková politika v Koreji* (Karolinum, 2000), 92.

⁸ Vladimír Pucek, *Jazyková politika v Koreji* (Karolinum, 2000), 109.

a jazyka *Hankukmundža kchŭb ōhaksa*). Japonská a sinojaponská slova byla postupně nahrazována slovy korejskými a sinokorejskými (případně kombinovanými) a korejština opět začala být vyučována ve školách. Pravděpodobně největším problémem této doby však byla vysoká negramotnost, v jejímž důsledku v jižní Koreji vznikaly nejrůznější organizace pro podporu studia korejského písma a zvýšení gramotnosti korejského obyvatelstva, například v podobě povinných kurzů pro mládež i dospělé. Podobné povinné kurzy pak vznikaly i na území severní Koreje, ty však působily pod správou dnešní Korejské strany práce *Rodongdang*⁹.

Další otázkou pak zůstávalo užívání čínských znaků v korejštině. V jižní Koreji se zprvu lingvisté i běžní obyvatelé přikláněli spíše k výhradnímu užívání korejského písma, ovšem ze stran úřadů naráželi na určitý odpor, a nakonec došlo pouze k omezení užívání čínských znaků. V KLR se uchýlili k razantnějšímu řešení, kdy čínské znaky postupně omezili úplně, a ponechali je pouze ve vědeckých textech.

2.3 Hnutí purifikace

Na území obou vzniklých Korejí docházelo ke snahám prosadit lingvistický purismus, který měl za úkol zbavit korejštinu výpůjček z cizích jazyků, především právě z japonštiny v důsledku nedávno ukončené japonské okupace. V obou Korejích probíhala hnutí odlišně a obě Koreje si za svůj národní jazyk ustanovily dialekty svých hlavních měst – v Korejské republice se jednalo o standardní jazyk *pchjodžunŏ*, zatímco v KLR o kulturní jazyk *munhwaŏ*.

Zajímavé je, že Korea de facto nikdy předtím neměla jednotný standardní národní jazyk. Přestože lingvisté v Korejské republice tvrdí, že dialekt jejich hlavního města Söulu je standardním korejským jazykem už po několik staletí, faktem je, že se jedná spíše o prestižní dialekt¹⁰. V severokorejském lingvistickém časopise *Munhwaŏ haksŭb* (Učení kulturního jazyka, 4. vydání roku 1981) se však dokonce objevila teorie, že jednotný korejský jazyk se vyskytoval už za doby Tří království. V dalším čísle tohoto periodika byla pak publikována informace, že jednotné písmo nazývané *sinsi* používali Korejci dokonce i dříve. Mělo se jednat o jakousi transkripci čínských znaků, kterou používali hlavně v administrativních záležitostech¹¹.

Po rozdělení byla na území Korejské lidově demokratické republiky v roce 1966 za spisovnou normu prohlášena mluva z okolí hlavního města Pchjongjang, přesněji mluva užívaná

⁹ Vladimír Pucek, *Jazyková politika v Koreji* (Karolinum, 2000), 117.

¹⁰ Andrew Simpson, *Language and National Identity in Asia* (Oxford University Press, 2007), 217.

¹¹ David R. McCann, *Korea Briefing: Toward Reunification* (Routledge, 2016), 130.

v provincii Pchjongan (následně byla pojmenována termínem *munhwaŏ*, kulturní jazyk). Autorem názvu kulturní jazyk je Kim Il-Söng.

„Musíme termín standardní jazyk (pchjodžunŏ) nahradit jiným. Kdybychom používali termín standardní jazyk, mohl by být nesprávně interpretován jakožto jazyk Söulu, tudíž jej nesmíme používat. Místo toho, abychom nazvali jazyk užívaný v Pchjongjangu standardním jazykem a označili jej termínem pchjodžunŏ, bychom jej my, socialisté, měli nazvat jinak. (...) Munhwaŏ (kulturní jazyk) se jeví jakožto dostatečná alternativa.“¹²

Někteří lingvisté tvrdí, že ve skutečnosti má *munhwaŏ* kořeny söluském dialektu¹³. V tom například profesor univerzity Sögang Kwak Čchung-gu spatřuje výhodu pro případné budoucí sjednocení jazyka¹⁴.

V severní Koreji měla zcela zřejmě vliv na purifikaci ideologie *čučche*¹⁵, jejímž autorem je Kim Il-söng. Jedním z odůvodnění pro odstranění čínských výpůjček byl fakt, že při přepisu z čínských znaků do korejského *hangŭlu* velmi často docházelo ke vzniku homonym, kdy se dvě slova psána jinými znaky a s úplně odlišným významem vyslovovala stejně, a tudíž i zápis v korejštině byl pro ně totožný. Po Korejské válce začala v KLDK vznikat spousta nových slovníků se silně komunistickým zaměřením, kdy kromě ideologicky přátelského rozšíření slovní zásoby došlo také k pozměnění definic slov tak, aby více vyhovovaly režimu. Například slovo kapitalista bylo nově definováno jako „vůdce vládnoucí třídy v buržoazní společnosti, majitel kapitálu, zrádce a vykořisťovatel dělnictva, nepřítel demokracie“¹⁶. V šedesátých letech dvacátého století pak Kim Il-söng přednesl návrhy na jazykovou reformu ve dvou svých projevech, nejprve v roce 1964 v projevu „K několika problémům rozvíjení korejského jazyka“ a podruhé v roce 1966 v projevu „Správné vnímání národního pojetí korejského jazyka“, které se později staly součástí Sebraných spisů IV. V prvním zmíněném projevu vyjádřil například podporu pro reformu písma a psaní mezer, ovšem hlavním tématem stále zůstávaly výpůjčky z cizích jazyků, konkrétně převážně z čínštiny. V tomto projevu Kim Il-söng tvrdí, že byt' má být korejský národ na svůj jazyk hrdý, je na něm stále co vylepšovat, a

¹² David R. McCann, *Korea Briefing: Toward Reunification* (Routledge, 2016), 128.

¹³ Iksop Lee, S. Robert Ramsey, *The Korean Language* (SUNY Press, 2000) 309.

¹⁴ Kwak Čchung-gu, *Nambukhan öňö ičilhwa küe kwalljödön mjöt mundže* (Sogang university, 2001), 14.

¹⁵ Ideologie *čučche* je oficiální ekonomická doktrína severní Koreje, založená na principu, že člověk je pánem všeho a o všem rozhoduje. Jejimi třemi hlavními pilíři jsou ekonomická soběstačnost, soběstačnost v oblasti státní obrany a nezávislá politika.

¹⁶ Hyun-Hee Moon, *Language and Ideology in North Korean Language Planning* (The Australian National University, 1998), 42.

sice je třeba jej zbavit právě slov cizího původu. Druhý z proslovů se pak nesl v podobném duchu. V něm se Kim opět zabýval především výpůjčkami a nově navrhl i přejmenování geografických lokací s názvy vyvozených z čínštiny na ryze korejské verze, což by se dotklo mimo jiné i samotného hlavního města Pchjŏngjangu (平壤). Kim však ve svých projevech kladl důraz na to, aby k těmto změnám došlo až po sjednocení Koreje, jinak by se mohla unifikace po jazykové stránce výrazně komplikovat. Také prohlásil, že by purifikaci pomohlo vydávání novin, učebnic a slovníků, ve kterých by všechna sinokorejská slova byla nahrazena korejskými. Kim tvrdil, že používání cizích slov by postupně vedlo ke zkáze korejského jazyka a označoval používání výpůjček za silně nevlastenecké¹⁷.

Purifikační hnutí rychle nabrala na popularitě a již v sedmdesátých letech dvacátého století zaznamenali Jihokorejci rozdíl ve slovní zásobě obou zemí. Tento rychlý vývoj není nijak zvlášť překvapivý, neboť ačkoliv podle svého projevu Správné vnímání národního pojetí korejského jazyka Kim neplánoval zaměnit výpůjčky za korejská slova přes noc, hodlal společnosti představit během týdne kolem 40 nových slov. Za tímto účelem začal roku 1968 vycházet čtvrtletní časopis Učení kulturního jazyka¹⁸ (*Munhwaŏ haksŭb*), jakožto platforma pro propagaci neologismů. Zpočátku se obyvatelstvo k jazykovým změnám stavělo spíše skepticky, ale brzy se u nich začalo projevat jisté nadšení pro věc. Rus I. D. Skorbatjuk, který v letech 1965–1969 pobýval v KLRD popsal v roce 1975 reakci veřejnosti na rapidní jazykovou proměnu následovně:

„Lidé, kteří měli najednou problém rozumět vysílání, a to především v rádiu, byli ohledně změny nejprve rozpačití. Tento fakt se dá vysvětlit tím, že v první fázi bylo do oběhu lingvistickou komisí vypuštěno až příliš mnoho nových slov určených pro každodenní použití. Ovšem po několika měsících se situace normalizovala: populace se začala o rádiová vysílání věnovaná lexikálním změnám zajímat. Mnozí sami začali navrhopvat neologismy, kterými by se daly nahradit čínské výpůjčky, a živě o nich debatovali. V současné době je probíhající lingvistická změna systematická a konstantní.“¹⁹

¹⁷ Michael Jeffrey Zwick, *Kim Il Sung's Language Policy As A Vehicle Of Juche And A Performance Of Cultural Superiority Over South Korea* (The University of Utah, 2016), 22.

¹⁸ Za předchůdce tohoto časopisu se dá považovat měsíčník *Jazyk a písmo*, který v KLRD vycházel v letech 1958–1962.

¹⁹ Andrew Simpson, *Language and National Identity in Asia* (Oxford University Press, 2007), 215.

Do roku 1949 se podařilo eliminovat čínské znaky z většiny severokorejských novin a časopisů²⁰. Paradoxně se však ve školách stále čínské znaky aktivně vyučovaly, a to i přestože jakékoliv texty a učebnice, které obsahovaly *handža* (kromě učebnic čínských znaků jako takových) byly staženy a potažmo likvidovány.

Kim Il-sŏng ospravedlňoval učení čínských znaků tak, že je potřeba je stále učit, aby nedocházelo k další divergenci mezi oběma Korejemi, a všeobecně jakékoliv reformy v oblasti písma plánoval prosazovat až po sjednocení země.

„Musíme pokračovat v užívání čínských znaků či nikoliv? Není třeba používat čínské znaky. Poněvadž slouží jako písmo jinému národu, měli bychom je využívat pouze omezeně. Musíme je však rozhodně vzít v potaz v souvislosti se sjednocením naší země. Dokud budou Jihokorejci míchat čínské znaky s naším písmem, nemůžeme ani my od čínských znaků kompletně upustit. Kdybychom tak učinili, nebyli bychom schopni číst noviny a časopisy vydávány v jižní Koreji. Tudíž se prozatím musím čínské znaky učit a používat je. Samozřejmě to neznamena, že je budeme používat v novinách. Ve všech našich publikacích musíme používat naše písmo.“²¹

Příklady purifikace můžeme pozorovat například na slovech pro sterilizaci 멸균 (*mjŏlkjun*), ze kterého se stalo 균깡그리죽이기 (*kjun kkangkŏri čukigi*, dosl. zničení všech bacilů), na názvu oblíbeného účesu trvalá 파마 (*pchama*), jenž se v KLLDR nazývá 볶음머리 (*pokkŏm mŏri*, dosl. smažené vlasy), či na výrazu pro helikoptéru 헬리콥터 (*hellikchoptchŏ*), severokorejsky 직승비행기 (*čiksŏng pihŏnggi*, dosl. přímo stoupající letadlo). U posledního zmiňovaného je zvláštností, že i v již pokorejšťené verzi výrazu se vyskytuje sinokorejská výpůjčka, a sice slovo pro letadlo 비행기 (飛行機, *pihŏnggi*)²². Zůstává otázkou, proč se k tomuto v některých příkladech Severokorejci uchýlovali; domnívám se, že se jim sinokorejská výpůjčka zdála pro jazyk akceptovatelnější než anglicismus. Na těchto příkladech také můžeme vidět, že jazyková úspornost nebyla v průběhu purifikace příliš brána v potaz.

²⁰ Andrew Simpson, *Language and National Identity in Asia* (Oxford University Press, 2007), 211.

²¹ Andrew Simpson, *Language and National Identity in Asia* (Oxford University Press, 2007), 212.

²² Michael Jeffrey Zwick, *Kim Il Sung's Language Policy As A Vehicle Of Juche And A Performance Of Cultural Superiority Over South Korea* (The University of Utah, 2016), 25.

Další zajímavý jazykový jev, jež se v severní Koreji objevil, nazývá japonský profesor Akijasu Kumatani *standardizace Kim Il-söngova idiolektu*²³. Jednalo se o jev, kdy veškerá slova či obraty, které severokorejský vůdce ve svých projevech použil, byly automaticky zařazena do slovníků kulturního jazyka a byly okamžitě považovány za součást kulturního jazyka KLDR.

Naopak na druhé polovině poloostrova v Korejské republice byl za standartní mluvu ustanoven jazyk používán v oblasti Söulu. Oficiálním odůvodněním, proč byl zvolen zrovna tento dialekt je, že v této oblasti žijí vzdělání lidé s vysokou schopností se správně a přesně vyjadřovat. Bral se také ohled na ideální geografickou polohu v prostředku poloostrova a historický a kulturní význam města²⁴. Na rozdíl od KLDR se v Korejské republice ujal názor, že jazyk je něco, co se nedá naplánovat, a obecná lingvistika jakožto samostatná akademická disciplína dlouhou dobu ani neexistovala²⁵. Purifikace v jižní Koreji probíhala pod vlivem lingvistických společností a za menšího zásahu vlády než u jejího severního souseda. Rovněž se zde nedařilo jazykový purismus prosazovat tak jednoznačně. Čínské znaky se stále hojně používaly a četné návrhy jazykových puristů o ustanovení *hangŭlu* jako jediného povoleného písma se jim nikdy nepodařilo prosadit. V roce 1951 bylo ustanoveno, že se ve školách bude vyučovat celkem 1 260 čínských znaků, následně však byly veškeré znaky v roce 1957 zakázány, společně se všemi ostatními zahraničními písmi. V roce 1963 se Jihokorejci opět vrátili ke kombinaci *hangŭlu* a čínských znaků, jen aby v roce 1969 začali opět prosazovat výlučné použití písma korejského²⁶. V sedmdesátých letech dvacátého století se však konečně dosáhlo kompromisu, kdy lingvisté sestavili seznam 1 800 čínských znaků, které se budou vyučovat na školách a vyskytovat v tisku, a to navíc po boku jejich korejské transliterace uvedené v závorce, a dále bylo také povoleno znaky občasně využívat jako zkratky hlavně v titulcích článků, například znak 美 (*mi*) označující USA nebo 日 (*il*) označující Japonsko²⁷. Tento seznam používaných znaků ze sedmdesátých let dvacátého století je platný do současnosti. V roce 1999 prezident Kim Te-džung zavedl dopravní cedule, na kterých se názvy

²³ Akijasu Kumatani, *Language Policies in North Korea* (International Journal of the Sociology of Language, 1990), 105.

²⁴ Kwon Čä-il, *Nambuk öňö tchonghabkwa čäiltongpcho öňö kukčehaksuldähö nonmunčib* (National Institute of Korean Language, 2011), 14.

²⁵ David R. McCann, *Korea Briefing: Toward Reunification* (Routledge, 2016), 116.

²⁶ Andrew Simpson, *Language and National Identity in Asia* (Oxford University Press, 2007), 216.

²⁷ Ki-Moon Lee, S. Robert Ramsey, *A History of The Korean Language* (Cambridge University Press, New York, 2011), 289.

destinací objevují jak v *hangŭlu*, tak v čínských znacích. Jako důvod pro zvýšené užívání znaků uvedl zmezinárodnování a rovněž snahu zvednout povědomí o korejském národní dědictví²⁸.

Současná pravidla pro *hangŭl* a jeho užívání byla ustanovena v oficiálním dokumentu vydaném jihokorejským Ministerstvem školství v roce 1988 a jedná se o úpravu pravidel z roku 1933. Učebnice Korejský pravopis (*Hangŭl matčchumbŏp*) byla v průběhu let ministerstvem několikrát lehce modifikována a aktualizována, přesto se však dá říct, že zůstává do dnešního dne stěžejním spisem pro pravidla jihokorejského pravopisu.

Purifikační hnutí v jižní Koreji mělo především za úkol zbavit jazyk slov japonských, která by jim připomínala období předchozí okupace. Probíhalo ve čtyřech krocích:

1. *Pokud v našem jazyce (korejštině) existuje pro řešené japonské slovo ekvivalent, budeme užívat ten (např. konec – 사이계 (saige) → 맘우리 (mamuri)).*
2. *Pokud ekvivalent v našem současném jazyce neexistuje, pokusíme se najít slovo stejného významu ve staré korejštině (např. obtěžovat – 이시메루 (ičimeru) → 들볶다 (tŭlbokkda)).*
3. *Pokud nenalezneme slovo stejného významu ani ve staré korejštině, vymyslíme slovo nové (např. tosirak²⁹ – 벤토 (bentchŏ) → 도시락 (tosirak)).*
4. *Japonská slova s původem v čínských znacích se nahradí slovy čistě korejskými (např. schody – 가이단 (kaidan) → 층층대 (čchŭngčchŭngdä)).³⁰*

V jihokorejské verzi jazyka v současnosti nalezneme mnohem více výpůjček z japonštiny a angličtiny, a to především v souvislosti s nástupem modernizace a s přílivem nových věcí, které v korejském jazyce neměly vlastní název. Tento jev můžeme pozorovat nejen u výrazů pro technologické vymoženosti, ale například i u slov spjatých s nově vzniklými ideologiemi; např. u slova pro komunismus *kongsančuŭi* (공산주의) je zřejmá podobnost s japonským slovem *kjōsan šugi* (共產主義). Právě japonská slova byla často považována jihokorejskými lingvisty za jakéhosi „trojského koně“, poněvadž se tváří jakožto výrazy sinokorejské (jedná se však o slova sinojaponská) a jsou v korejském jazyce nenápadné a hluboko ukryté³¹. I anglicismy do Korejské republiky pronikaly zprvu především z japonských verzí, kdy je pak díky fonologické

²⁸ Robert J. Fouser, *Chinese Characters and Korean Language Policy* (The Korea Herald, 1999).

²⁹ Populární korejská forma balení jídel do krabičky. V *tosiraku* obvykle najdeme vařenou rýži, maso a nejrůznější převážně zeleninové přílohy.

³⁰ Kwon Čä-il, *Nambukhan ōhwi tanilhwa* (Seoul University, 2015), 114.

³¹ Andrew Simpson, *Language and National Identity in Asia* (Oxford University Press, 2007), 228.

blízkosti japonštiny a korejštiny bylo jednodušší zakomponovat do mluvy. Po osvobození se však Jihokorejci snažili zbavit těchto anglicismů ovlivněných japonštinou, a tak například u výrazu pro cement (jap. セメント, *semento*) upustili od japonské výslovnosti a přiblížili ji jak původní angličtině, tak korejské výslovnosti a změnili jej na 시멘트 (*simentchū*)³².

Jazykoví puristé v jižní Koreji existují do současnosti, ale nemají již dostatečnou podporu, takže jejich momentální činnost je spíše zanedbatelná. Jeden z relativně nedávných pokusů, který stojí za zmínku, byl například pokus o zákaz vysílání písniček se slovy v angličtině, které byly nazpívány Korejci, v roce 1997³³.

Purifikační hnutí mělo v Jižní Koreji ale i značné odpůrce, z nichž mezi ty nejvýznamnější patří například Pak Nam-šik, jenž nesouhlasil s výrokem, že korejština je jediný jazyk na světě, který je doopravdy čistý a krásný a nazýval prosazovatele tohoto názory přehnaně nacionalistickými, až šovinistickými³⁴.

Profesor univerzity Kansai v Japonsku Akijasu Kumatani podnikl v roce 1990 výzkum, ve kterém podrobil rozboru jihokorejské i severokorejské slovníky a srovnával počty výpůjček a cizích slov. V severokorejském slovníku z roku 1962 našel 38 % slov zcela sinokorejských, 14 % slov, která byla kombinací „čisté“ korejštiny a sinokorejské slabiky, slov ryze korejského původu se ve slovníku pak nacházelo pouhých 36 %. Ve slovníku z roku 1981 pak pozoroval pokles četnosti slov sinokorejských (18 %) a zároveň nárůst slov kombinovaných (rovněž 18 %). Velký nárůst také pozoroval u četnosti slov ryze korejských, jejich počet stoupl na 54 %. Pouhých 7 % pak tvořily výpůjčky (*ōrāō*) a jejich počet se údajně do roku 1990 dle Kumataniho navzdory technickému rozvoji nezměnil. Nakolik se v KLDK rozšířila slovní zásoba v souvislosti s rozvojem počítačové technologie od devadesátých let dvacátého století není z důvodu izolace země a s tím souvisejícím nedostatkem relevantních zdrojů přesně známo. Stejně tak se nedá přesně určit nakolik se slovní zásoba uvedená v oficiálním státě kontrolovaném slovníku liší od slovní zásoby reálné, běžné používané obyvatelstvem. Oproti tomu se v jihokorejském slovníku z roku 1982 nacházelo jen 17 % čistě korejských slov a přibližně polovinu tvořila slova sinokorejská nebo kombinovaná. Dalších 24 % pak tvořila slova cizího původu, která nebyla převzata z čínských zdrojů. Co se týká rozvoje jihokorejské slovní zásoby s nástupem kybervěku, měla by být srovnatelná s rozvojem slovní zásoby

³² Nicolas Tranter, *Hybrid Anglo-Japanese Loans in Korean* (Linguistics 35, 1997), 136.

³³ Byun Eun-mi, *Ban on Songs with English Lyrics Stirs Debate; MBC Move for 'National Sentiment' Elicits Protest from Young Musicians* (The Korea Herald, 1997).

³⁴ Nam-Sheik Park, *Language Purism in Korea Today* (New York: Mouton de Gruyter, 1989), 137.

například států západní Evropy³⁵, tedy je v něm zřejmý zvýšený příliv slov cizího původu, a to z drtivé většiny anglicismů.

Tabulka 1 – Podíl slov cizího původu v severokorejských slovnících

	Severokorejský slovník, 1962	Severokorejský slovník, 1981
Slova sinokorejská	38 %	18 %
Slova korejská	36 %	54 %
Slova kombinovaná	14 %	18 %
Výpůjčky	údaj není k dispozici	7 %

Tabulka 2 – Podíl slov cizího původu v jihokorejském slovníku

	Jihokorejský slovník, 1982
Slova sinokorejská a kombinovaná	50 %
Slova korejská	17 %
Výpůjčky	24 %

³⁵ Jessica M. Morgan, *A Diachronic Analysis of North and South Korean Monophthongs: Vowel Shifts on the Korean Peninsula* (Brigham Young University, 2015), 25.

3. Jazyková divergence

V této kapitole si představíme rozdíly v jihokorejském a severokorejském jazyce, a to jak v oblasti mluveného, tak psaného jazyka. Ukážeme si rozdíly v abecedě, způsobu zápisu, romanizaci, výslovnosti a hláskových změnách, a to spíše na teoretické úrovni, s uvedením několika vybraných názorných příkladů z oficiálních jihokorejských i severokorejských slovníků či gramatik. Uvedené oblasti byly vybrány, poněvadž právě v nich se rozdílnost obou verzí korejštiny odráží nejvíce.

3.1 Abeceda

Menší rozdíly můžeme pozorovat už u samotné abecedy obou Korejí. Přestože jak na jihu, tak na severu používají v současnosti totožné verze *hangŭlu*, liší se jejich abecedy v detailech, jakými jsou názvy hlásek či pořadí písmen.

Rozdíly v abecedním pořadí ukazuje následující tabulka:

Tabulka 3 – Rozdíly v abecedě

Samohlásky:		Souhlásky:	
KR	KLDR	KR	KLDR
ㅏ (a)	ㅏ (a)	ㄱ (k/g)	ㄱ (k/g)
ㅑ (ä)	ㅑ (ja)	ㄲ (kk)	ㄴ (n)
ㅓ (ja)	ㅓ (ö)	ㄷ (n)	ㄷ (t/g)
ㅕ (jä)	ㅕ (jö)	ㄸ (t/d)	ㄹ (l/r)
ㅗ (ö)	ㅗ (o)	ㅊ (tt)	ㅁ (m)
ㅛ (e)	ㅛ (jo)	ㄺ (l/r)	ㅂ (p/b)
ㅜ (jö)	ㅜ (u)	ㅃ (m)	ㅅ (s)
ㅠ (je)	ㅠ (ju)	ㅆ (p/b)	ㅇ (ng)
ㅟ (o)	ㅟ (ü)	ㅈ (pp)	ㅈ (č/dž)
ㅘ (wa)	ㅘ (i)	ㅊ (s)	ㅊ (čch)
ㅙ (wä)	ㅙ (ä)	ㅌ (ss)	ㅋ (kch)
ㅚ (ö)	ㅚ (jä)	ㅇ (ng)	ㅌ (tch)
ㅜ (jo)	ㅜ (e)	ㅉ (č/dž)	ㅍ (pch)
ㅝ (u)	ㅝ (je)	ㅊ (čč)	ㅎ (h)
ㅞ (wö)	ㅞ (ö)	ㅊ (čch)	ㄲ (kk)
ㅟ (we)	ㅟ (ü)	ㅋ (kch)	ㅊ (tt)
ㅠ (ü)	ㅠ (üi)	ㅌ (tch)	ㅈ (pp)
ㅠ (ju)	ㅘ (wa)	ㅍ (pch)	ㅌ (ss)

ㅡ (ü)	ㅜ (wö)	ㅎ (h)	ㅉ (čč)
ㅣ (üi)	ㅚ (wä)		
ㅣ (i)	ㅝ (we)		

Co se týče názvu jednotlivých písmen, liší se u souhlásek zdvojených (ㄱ, ㄷ, ㅂ, ㅈ, ㅊ) a souhlásek ㄱ, ㄷ a ㅈ.

Příklady jihokorejských názvů písmen a jejich severokorejských protějšků:

ㄱ: 기억 – 기억 (*kijök – kiŭk*)

ㄷ: 디글 – 디을 (*tigŭt – tiŭt*)

ㅈ: 시웃 – 시을 (*siot – siŭt*)

Co se týká souhlásek zdvojených, zatímco v Korejské republice se označují pomocí prefixu 쌍 (雙, *ssang*, např. 쌍비읍 – *ssangpiŭb*) v KLDK se od této sinokorejské předpony upustilo a nahradil ji ryze korejský sufix 된 (*tön*, např. 된비읍 – *tönpiŭb*).

Za současným jihokorejským abecedním pořadím a pojmenováním písmen stojí dvorský tlumočnick Čchö Se-džin (1473–1542), který se věnoval především kompilacím slovníků a tvorbě učebnic. Mezi jeho stěžejní publikace patří učebnice znaků pro děti s názvem Sbírnka znaků pro vzdělání nevědomé mládeže (*Hunmong čahö*, 1527). V tomto třísvazkovém díle je uvedeno 3360 čínských znaků spolu s jejich významem a výslovností, a to včetně právě výše zmíněných názvů písmen ㄱ (k/g), ㄷ (t/d) a ㅈ (s)³⁶. Nejsou k dispozici dostatečné zdroje ohledně původu pojmenování písmen v KLDK, ale domnívám se, že se snad jedná o snahu sjednotit názvy písmen abecedy, možná i v rámci purifikace, neboť jihokorejské názvy vychází právě z čínských znaků.

Zároveň také hlásky ㅏ (ä), ㅑ (jä), ㅓ (e), ㅕ (je), ㅗ (wa), ㅛ (wä), ㅜ (wö), ㅠ (wö), ㅞ (we), ㅟ (ü), ㅠ (üi), ㅋ (kk), ㅌ (tt), ㅍ (pp), ㅍ (ss) a ㅉ (čč) nejsou na rozdíl od Korejské republiky v KLDK vnímány jako samostatná písmena, nýbrž pouze jako složené variace jiných samohlásek a samostatných souhlásek ㄱ (k/g), ㄷ (t/d), ㅂ (p/b), ㅈ (s) a ㅉ (č/dž).

3.2 Způsob zápisu

V jižní Koreji začalo být krátce po druhé světové válce ve snaze snížit vysokou negramotnost prosazováno americkou správou výlučné používání *hangŭlu* a jeho horizontální psaní zleva doprava. Někteří zástupci americké správy byli dokonce pro radikálnější změnu, kdy chtěli

³⁶ Vladimír Pucek a Vladimír Glomb, *Klasická korejštna* (Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2013), 60.

z korejského písma odstranit systém psaní slabik do čtverečků, čímž by se *hangŭl* přiblížil ostatním světovým abecedám. Tento návrh bývá často přisuzován lingvistu Ču Si-kjŏngovi, který se o něj zasazoval již na počátku 20. století. V praxi by tedy například slovo pro *hangŭl* (한글) bylo psáno buď jako ㅎ ㅏ ㄴ ㄱ ㅡ ㄹ nebo dokonce v kombinaci s latinkou jako ㅎ ㅏ ㄴ ㄱ U ㄹ. Původní návrh byl po projednání v roce 1908 zamítnut, následně se o něm ale Ču zmiňoval i ve své publikaci *Zvuk jazyka (Marŭi sori, 1914)* a našel si i mnoho jiných příznivců. Ve výsledku se o něm tedy debatovalo v jižní Koreji ještě několikrát, vždy však neúspěšně³⁷.

Stejně tak se debata o rozložení slabik z čtverečků na jednotlivá písmena nevyhnula ani severu. Zde se však opírali především o dílo lingvisty Kim Tu-bonga, Ču Si-gjŏngova žáka, později též ale generálního tajemníka Korejské strany práce a Kim Il-sŏngova politického rivala. Mezi Kim Tu-bongovy dva hlavní body reformy korejského písma, o kterých píše ve své stěžejní korejské gramatice *Čosŏn malbon (1916)*, patřily stejně jako u Ču Si-gjŏnga právě horizontální psaní jednotlivých písmen a morfofonémický systém³⁸.

3.2.1 Psaní mezer

Jeden z výraznějších rozdílů je pozorovatelný na užívání mezer, kdy v severní Koreji je používají spíše sporadičtěji. Není tomu tak však ve všech případech, lze narazit na příklady, byť méně časté, kdy by se v severokorejském textu objevila mezera, ale v jihokorejském nikoliv.

V následující tabulce je uvedeno několik příkladů:

Tabulka 4 – Rozdíly v psaní mezer

KR	KLDR
갈 바를 알 수 없다 (<i>kal parŭl al su ŏpta</i>)	갈바를 알수 없다 (<i>kalparŭl alsu ŏpta</i>)
가고 있다 (<i>kago itta</i>)	가고있다 (<i>kagoitta</i>)
읽에 하였다 (<i>ilke hajŏtta</i>)	읽에하였다 (<i>ilkehajŏtta</i>)
먹어 버렸다 (<i>mŏkŏ pŏrjŏtta</i>)	먹어버렸다 (<i>mŏkŏpŏrjŏtta</i>)

³⁷ David R. McCann, *Korea Briefing: Toward Reunification* (Routledge, 2016), 113.

³⁸ David R. McCann, *Korea Briefing: Toward Reunification* (Routledge, 2016), 118.

한 사람 (han saram)	한사람 (hansaram)
두 마리 (tu mari)	두마리 (tumari)
국가 건설 방향 설정 (kukka kōnsōl panghjang sōldžōng)	국가건설방향설정 (kukkakōnsōlpanghjangsōldžōng)

Na těchto příkladech lze vidět, že Severokorejci narozdíl od svých jihokorejských sousedů neoddělují pomocná slovesa (např. *mōkōpōrjōtta*), numerativy (*hansaram*) ani podstatná jména v názvech (*kukkakōnsōlpanghjangsōldžōng*).

Rozdíl si v praxi můžeme ukázat například na následující větě:

KR: 우리나라 역사를 올바르게 아는 것이 중요한 것이다³⁹. (*Urinara jōksarūl olbarūge anūn kōsi čungjohan kōsida.*)

KLDR: 우리 나라 역사를 올바르게 아는 것이 중요한 것이다. (*Uri nara rjōksarūl olbarūge anūnkōsi čungjohankōsida.*)

V této příkladové větě je u slovního spojení *urinara* (doslova naše země, tedy Korea) patrný právě výše zmíněný jev, kdy se v severokorejském textu mezera vyskytuje, zatímco v jihokorejském nikoliv. V druhé polovině věty ale můžeme pozorovat severokorejskou tendenci psát slova spíše sloučená dohromady, oproti četnějším mezerám uplatňovaným na Jihu.

3.3 Romanizace a transkripce

Přepis korejských písmen do latinky se v korejštině nazývá *romadža*, případně *pchjogibōb* či jen *pchjogi*. Tento systém je v obou Korejích odlišný. Zatímco v Korejské republice se užívá od jeho schválení vládou v roce 2000 takzvaná revidovaná romanizace korejštiny (Revised Romanization of Korean), v KLDR je platný McCune-Reichschauerův systém, který se od revidované romanizace do jisté míry liší. McCune-Reichschauerův systém byl do roku 2000 používán i v jižní Koreji a na jeho základě vznikla i česká transkripce platná do současnosti.

Oba systémy si vedle české transkripce ukážeme v následující tabulce, odlišnosti jsou vyznačeny červeně:

³⁹ Překlad: Je důležité správně znát dějiny naší země (Koreje).

Tabulka 5 – Romanizace a transkripce

hangül	McCune-Reichschauer	revidovaná romanizace	česká transkripce
ㄱ	K/G	K/G	K/G
ㄲ	KK	KK	KK
ㄴ	N	N	N
ㄷ	T/D	T/D	T/D
ㄸ	TT	TT	TT
ㄹ	L/R	L/R	L/R
ㅁ	M	M	M
ㅂ	P/B	P/B	P/B
ㅃ	PP	PP	PP
ㅅ	S	S	S
ㅆ	SS	SS	SS
ㅇ	NG	NG	NG
ㅈ	CH/J	J	Č/DŽ
ㅉ	TCH	JJ	ČČ
ㅊ	CH'	CH	ČCH
ㅋ	K'	K	KCH
ㅌ	T'	T	TCH
ㅍ	P'	P	PCH
ㅎ	H	H	H
ㅏ	A	A	A
ㅑ	YA	YA	JA
ㅓ	Ŏ	EO	Ŏ/O
ㅕ	YŎ	YEO	JŎ/JO
ㅗ	O	O	O
ㅛ	YO	YO	JO
ㅜ	U	U	U
ㅠ	YU	YU	JU
ㅡ	Ŭ	EU	Ŭ/U
ㅣ	I	I	I
ㅞ	AE	AE	Ä/E
ㅟ	YAE	YAE	JÄ/E
ㅚ	E	E	E
ㅜ	YE	YE	JE

ㅏ	WA	WA	WA
ㅑ	WAE	WAE	WÄ/WE
ㅓ	OE	OE	Ö
ㅕ	Wŏ	WO	Wŏ/WO
ㅖ	WE	WE	WE
ㅗ	WI	WI	Ü
ㅛ	Ŭi	UI	Ŭi/UI/I

Z tabulky vyplývá, že se přepisy do latinky liší u aspirovaných písmen, kde jihokorejská revidovaná romanizace nevyužívá apostrofu, a u některých samohlásek, kdy revidovaná romanizace místo obloučku využívá písmena E, případně používá přepis stejný, ale bez diakritiky.

V devadesátých letech dvacátého století došlo k několika mezikorejským schůzím, které se týkaly problémů odlišné transkripce *hangŭlu*. Hlavním návrhem na řešení bylo přijetí revidované romanizace severní Koreou, KLCDR však ve finále od diskuzí ustoupila a revidovanou romanizaci přijmout odmítla⁴⁰.

3.4 Výslovnost

3.4.1 Hláskové změny

V této kapitole bude pro zřejmost hláskových změn použita transliterace, namísto české vědecké transkripce užití ve zbytku této bakalářské práce.

Výslovnostně se obě odnože korejského jazyka liší především z již výše zmíněného důvodu, že v KLCDR uznali za standardní verzi jazyka dialekt z oblasti Pchjŏngjangu, zatímco v Korejské republice byl za standard uznán dialekt z oblasti Sŏulu.

Nejvýraznější rozdíl lze nejspíš pozorovat v sinokorejských slovech, a to na hláskách ㄴ |n| a ㄹ |l|. Vyskytuje-li se některá z těchto hlásek na začátku slova, v severní Koreji se zpravidla píše a čte. V Jižní Koreji se však od tohoto upustilo a hlásky ㄴ a ㄹ se na začátku slov nevyslovují, ani nepíší, případně se hláska ㄹ mění na ㄴ. Ukázat si toto můžeme na následujících příkladech:

녀자 → 여자 (*njödža* → *jödža*, žena)

로동 → 노동 (*rodong* → *nodong*, práce)

⁴⁰ Kwon Čä-il, *Nambuk ŏnŏ tchonghabkwa čäiltongpcho ŏnŏ kukčehaksuldähö nonmunčib* (National Institute of Korean Language, 2011), 10.

리 → 이 (*li* → *i*, příjmení, do angličtiny nejčastěji přepisováno jako Lee, případně jako I, Yi či Rhee)

Pokud se však hláska ㄹ objeví jako iniciála vprostřed slova, je situace poněkud komplikovanější. V obou státech dochází zpravidla k nazalizaci, ovšem finální výslovnost se liší. Ukážeme si to například na slově pro potraviny 식료 (*sikrjo*, 食料). V jihokorejském slovníku *Kugösadžön* najdeme výslovnost *singnjo* [싱뇨], kde došlo ke vzájemné nazalizaci hlásek podle schématu [kʰ]+[l] → [ŋʰ]+[n]. Stejně funguje i například slovo pro veletrh 박람회 (*pakramhō*, 博覽會), které se výslovnostně změní na *pangnamhō/pangnamhwe* [방남회/방남혜]. Ve velkém severokorejském slovníku *Čosönmal täsadžön* pak najdeme výslovnost odlišnou; došlo zde v porovnání s jihokorejskou jen k polovině změn, a to ve finále prvního grafému. Slovo 식료 (*sikrjo*) se tedy vysloví jako *singrjo* [싱료] a slovo 박람회 (*pakramhō*) jako *pangramhō* [방람회]. Další rozdíl v nazalizaci si ukážeme na slově 음력 (*ŭmrjök*, 陰曆, lunární kalendář). V Korejské republice dochází při výslovnosti k progresivní nazalizaci dle schématu [mʰ]+[l] → [mʰ]+[n]. Oproti tomu v KLTR k žádné změně nedochází, tudíž ačkoliv by Jihokorejci vyslovili toto slovo jako *ŭmnjök* [음녁], jejich severní sousedé jej vysloví *ŭmrjök* [음력]. Stejný jev nastává i u dalších slov s progresivní nazalizací, například u slov 대통령 (*tätchongrjōng*, 大統領, prezident; v KR *tätchongnjōng* [대통령]), v KLTR *tätchongrjōng* [대통령]) či 임진란 (*imdžinran*, 壬辰亂, Imdžinské války; v KR *imdžinnan* [임진난], v KLTR *imdžinran* [임진란]). Shodná v obou státech je pak nazalizace regresivní, tedy nazalizace podle vzorce [pʰ] → [mʰ]; [tʰ] → [nʰ]; [kʰ] → [ŋʰ]. Slova jako 앞문 (*apmun*, -門, přední vchod, *ammun* [암문]), či 없는 (*öbsnŭn*, neexistující, nemající, *ömnŭn* [엄는]) tedy mají v obou zemích stejnou výslovnost.

Co se týká lateralizace, tudíž hláskových změn dle vzoru [lʰ]+[n] → [lʰ]+[l] (progresivní lateralizace) a [lʰ]+[n] → [lʰ]+[l] (regresivní lateralizace), je výslovnost opět shodná. Jako příklad můžeme uvést například slova 설날 (*sölnal*, lunární Nový rok, *söllal* [설랄]) nebo 진리 (*čĩnli*, 眞理, pravda, *čilli* [질리]).

Výslovnost pak zůstává stejná i u ostatních typů hláskových změn, a sice u progresivní i regresivní aspirace a palatalizace.

Na další odlišnosti ve výslovnosti lze narazit u vkládání hlásky [n]. Zatímco u některých slov je výslovnost stejná, např: 꽃잎 (*kkočchipch*, okvětní lístek, *kkonnip* [꽃잎]), u slov jako 소독약 (*sodokjak*, 消毒藥, desinfekce), které se v Jižní Koreji vyslovuje *sodongnjak* [소동약], není ve slovníku *Čosŏnmal täsadžŏn* uvedena žádná hlásková změna, tudíž se dá předpokládat, že jej v severní Koreji vyslovují *sodokjak* [소독약]. Stejný jev je patrný např. u slovních spojení 밤일 (*pamil*, noční práce, v KR *pamil* [밤일]) nebo 백여우 (*päkjŏu*, bílá liška, v KR *pängnjŏu* [백여우]).

V důsledku toho, že se severokorejský slovník nezmiňuje o intenzifikaci ㅂ (p), ㅈ (č), ㅊ (t), ㅋ (k), ㅌ (s) po závěrové finále [pʰ, tʰ, kʰ] a intenzifikaci ㅊ (t), ㅋ (k), ㅌ (s), ㅈ (č) v koncovkách po slovesných kmenech končících na [mʰ, nʰ], dá se usoudit, že ani ta se v severokorejské výslovnosti neprojevuje; v porovnání v jihokorejské můžeme tento jev pozorovat například u slov 넘다 (*nŏmta*, přesáhnout, v KR *nŏmtta* [넘따]), 듣기 (*tŭtki*, poslech, v KR *tŭtkki* [듣끼]) či 옆집 (*jŏpčib*, vedlejší dům, v KR *jŏpččib* [옆짹]). V obou jazycích ale dochází k intenzifikaci ㅊ (t), ㅌ (s), ㅈ (č) v sinokorejských slovech po finále ㄹ (l), například ve slovech 말살 (*malsal*, 抹殺/抹殺, vyhlazení, *malssal* [말살]) nebo 발달 (*paltal*, 發達, rozvoj, *palttal* [발탈]) a k intenzifikaci ㅂ (p), ㅊ (t), ㅋ (k), ㅌ (s), ㅈ (č), ㅌ (s) v kompozitech a odvozených substantivech (po ㅁ (m), ㄴ (n), ㅇ (ng), ㄹ (l) a vokálech), například ve slovech 밤길 (*pamkil*, noční cesta, *pamkkil* [밤길]) nebo 내과 (*näkwa*, 內科, interní oddělení, *näkkwa* [내과]).

Do tohoto praktického výzkumu byly vždy vybrány náhodné příklady zastupující jednotlivé případy asimilací a hláskových změn. Výzkum ukázal, že se výslovnost liší u poměrně vysokého počtu slov s hláskovými změnami, ne však u všech. Další otázkou zůstává, nakolik je výslovnost uvedená v oficiálních slovnících používána v praxi, a to především v severní Koreji. O tamější výslovnosti v praxi nejsou k dispozici žádné relevantní záznamy, o které by se dal opřít hlubší průzkum.

3.4.2 Rozdíly ve výslovnosti severokorejských uprchlíků

Lingvisté z Národního jazykového institutu pozorovali rozdíly ve výslovnosti u severokorejských uprchlíků⁴¹. Tyto časté výslovnostní rozdíly se nezdají býti spjaté s dialektem

⁴¹ Kwon Čä-il, *Nambuk ŏnŏ tchonghabkwa čäiltongpcho ŏnŏ kukčehaksuldähö nonmunčib* (National Institute of Korean Language, 2011), 23.

provincií původů jednotlivých uprchlíků, přesto je však možné, že s oblastními nářečími do jisté míry souvisí.

- 1) 으 (ü) → 우 (u): Jedna z často pozorovaných odlišností. Jiné vyslovení této hlásky může mít za následek zaměnění slov. V jižní Koreji například slovo *꾸* (*kkül*) znamená sekáč (nástroj), zatímco slovo *कु* (*kkul*) označuje med.
- 2) 어 (ö) → 오 (o): I v tomto případě může odlišná výslovnost způsobit zmatení. Například u dvojic *고리* (*kori*, kruh) - *거리* (*köri*, vzdálenost, ulice), *섬* (*söm*, ostrov) - *숨* (*som*, vlna) nebo *볼* (*pol*, tvář) - *벌* (*pöl*, trest).
- 3) 이 (i) → 의 (üi): Další z pozorovaných rozdílů, kdy například slovo pro trh *시장* (*sidžang*) vyslovovali Severokorejci spíše jako *씨장* (*süidžang*).

4. Praktické příklady

Jazykové rozdíly jsou patrné nejen v každodenní mluvě lidu, ale také v médiích (především v televizním vysílání či tisku), literatuře, úřednických textech, či například ve sportovní, lékařské nebo jinak odborné terminologii. Odlišnosti se neobjevují pouze v oblasti lexika či výslovnosti, ale i v oblasti rétoriky a psychologické stránky jazyka.

4.1 Jazyk užívaný v televizním a rozhlasovém vysílání

4.1.1 Son Pöm-kju

První praktické srovnání jazyka si ukážeme na Komparativní studii jazyka užívaného v televizi v jižní a severní Koreji z roku 2006, jejímž autorem je hlasatel televizní stanice SBS Son Pöm-kju⁴². Son se ve své studii zaměřil na dva ročníky mistrovství světa ve fotbale, a to z let 2002 (konáno v Korejské republice a Japonsku) a 2006 (konáno v Německu); srovnává mluvené i textové komentáře k zápasům, které byly v obou Korejích vysílány, ať už ve stejném či rozdílném čase, a to na základě standardních jazykových principů a výslovnosti.

V Korejské republice se pro komentování sportovních přenosů užívá standardního jazyka *pchjodžunŏ*. Mezi základní principy vyjadřování moderátorů pak patří jednoduchost, přesnost a uctivost (honorifikace vůči divákovi). Důležité také je vyvarovat se kolokvialismům, citoslovcím a opakování slov. Konkrétně ve sportovním vysílání je pak kladen důraz na nestrannost, správné tempo komentáře a správnou terminologii, která je ve většině případů zahraničního (a to nejčastěji anglického) původu.

V Korejské lidově demokratické republice se také pro komentování používá oficiální jazykový standard, a to kulturní jazyk *munhwaŏ*. Jelikož je v KLRD jazyk rovněž jazykem propagandy a revoluce, je důležité, aby moderátor či hlasatel udržoval militantní podtón, který má za úkol v lidech vyvolat revolučního ducha. Tato skutečnost činí severokorejský vysílací jazyk světovým unikátem. Son přirovnává dikci pro komentování sportu v KLRD k dikci pro komentování masových shromáždění a politických událostí, neboť se v obou případech objevuje podobné rychlé tempo, výrazná artikulace a obdobné užívání pauz. Pro severokorejského sportovního komentátora je zcela nezbytná znalost politiky, neboť musí sportovní komentář prokládat četnými politickými poznatky podporující fungování strany. Rovněž musí jako náhradu za cizojazyčné termíny používat pouze speciálně schválená slova či slovní obraty korejského původu. Zajímavostí je, že mezi těmito slovy se objevuje stále vysoké množství slov sinokorejských, či kombinovaných.

⁴² Son Pöm-kju, *Nambukhan woldŭkchŏp čungkjebangsong ŏnŏ pikju jŏnku*, (2006).

Mezi nejvýraznější rozdíly, které Son pozoroval, patří rozdíly v honorifikaci a rozdílné lexikum. Co se týká zdvořilostního oslovení diváka, v Korejské republice se jedná o samozřejmou záležitost. U sportovních vysílání je běžné oslovení konkrétních diváků (např. „Vážení fotbaloví fanoušci“) a vždy bývá doplněno adekvátní honorifikační koncovkou. Oproti tomu v KLDR bývá zápas uveden bez oslovení, jedná se spíše pouze o oznámení, o jaký zápas se jedná a které týmy proti sobě nastupují. Honorifikace se v severokorejském vysílání objevují pouze mluví-li se o současném či minulých vůdcích státu z rodu Kim⁴³. Co se týká rozdílného lexika, největší rozdíl ve slovní zásobě souvisí se zahraniční terminologií, kdy, zatímco jižní Korea přebírá téměř všechny výrazy z angličtiny, severní Korea se snaží cizích výrazů maximálně zbavovat a nahrazovat je svými, korejskými. Rozdílnost v terminologii můžeme vidět v následující tabulce:

Tabulka 6 – Sportovní terminologie

KR	KLDR	Překlad
유니폼 (<i>junipchŏm</i>)	운동복 (<i>undongbok</i>)	dres
패스 (<i>pchäsŭ</i>)	연락 (<i>jöllak</i>)	přihrávka
스틸 (<i>sŭtchil</i>)	앞질러빼기, 접근 빼앗기 (<i>apčillŏppätgi, čöbkŭn ppäatgi</i>)	získání míče
골키퍼 (<i>kolkchipchŏ</i>)	문지기 (<i>mundžigi</i>)	brankář
수비수 (<i>subisu</i>)	방어수 (<i>pangösu</i>)	obránce
프리킥 (<i>pchŭrikchik</i>)	별차기 (<i>palčagi</i>)	přímý kop
오프사이드 (<i>opchŭsaitŭ</i>)	공격어김 (<i>kongkjŏkŏkim</i>)	ofsajd
드로잉 (<i>tŭroin</i>)	던져넣기 (<i>töndžjonŏkchi</i>)	vhazování
페널티킥 (<i>pchenöltchikchik</i>)	11 미터 차기 (<i>11 metchŏ čchaki</i>)	penalta
코너킥 (<i>kchonŏkchik</i>)	모서리 뽐 차기 (<i>mosŏri ppol čchagi</i>)	rohový kop
플레이 (<i>pchŭllei</i>)	경기활동 (<i>kjŏnggihwaldong</i>)	hra
슛 (<i>sjut</i>)	차넣기 (<i>čchanŏkchi</i>)	střela

⁴³ Je-li někdo z vůdců v přenosu citován, jsou honorifikace, které použil vůči jiné osobě, sníženy na nižší stupeň.

중거리슛 (<i>čunggöri sjut</i>)	중장거리 차기 (<i>čungdžangköri čhagi</i>)	střela ze střední vzdálenosti
크로스바 (골포스트) (<i>kchürosüba, kolpchosütchü</i>)	문대 (<i>mundä</i>)	břevno, tyč
센터링, 크로스 (<i>sentchöring, kchürosü</i>)	들어차기 (<i>türöčchagi</i>)	centering
롱패스 (<i>longpchäsü</i>)	긴 연락 (<i>kin jöllak</i>)	dlouhá přihrávka
원패스 (<i>wönpäsü</i>)	단번 연락 (<i>tanbön jöllak</i>)	přihrávka na jeden dotek
헤딩 (<i>heding</i>)	머리박기 (<i>möribakki</i>)	hlavičkování
미드필드 (<i>mitüpchiltü</i>)	중간지대 (<i>čunggančidä</i>)	střední pole
멀티플레이 (<i>möltchipchüllei</i>)	어팔방돌이 (<i>öpchalbangdori</i>)	hra více hráčů
포백 (<i>pchobäk</i>)	4인방어 (<i>4 inbangö</i>)	hra se čtyřmi obránci

Všechny z uvedených výrazů používaných v jižní Koreji vychází přímo z angličtiny, což Son kritizuje. Tvrdí, že Korejská republika je svým přímým přejímáním anglických výrazů stejně tak zodpovědná za narůstající divergenci jako KLCDR, která naopak všechny výrazy násilně a často doslova překládá (jak lze vidět například u výrazu pro hlavičkování *möribakki*, který se dá doslovně přeložit jako „narážení hlavou“). S nekoordinovaným přejímáním anglické terminologie nesouhlasí, neboť se domnívá, že je zbytečné a jihokorejština tím do jisté míry ztrácí na své hodnotě. Mezi severokorejskými alternativami se ale neobjevují jen ryze korejské výrazy, ale i slova sinokorejského původu nebo častěji slova kombinovaná, což je zřetelné například u výrazu pro ofsajd *kongkjökökim*, kde první polovinu slova tvoří sinokorejské slovo pro ofenzivu či útok *kongkjök* (攻撃) a druhou již korejské *ökim* – porušení, narušení.

Menší rozdíly také pozoroval v užívání sufixů, kdy jich severokorejští komentátoři (nejspíše kvůli většího čínského vlivu) užívali častěji, či ve zkracování sloves, ke kterému se naopak častěji uchylovali komentátoři na jihu.

4.1.2 I Čchang-hwan, Kim Kjöng-il, Pak Čong-min

Druhé praktické srovnání si ukážeme na studii z roku 2010, jejíž autory jsou profesorové I Čchang-hwan (Univerzita Sögang), Kim Kjöng-il (Univerzita Adžu) a Pak Čong-min (Univerzita Kjönghui). Ti se ve své studii Přípravná analýza jazykových stylů v jihokorejských

a severokorejských vysíláních zabývali spíše psychologickou stránkou jazyka, nicméně její výsledky jsou pro tuto práci relevantní.

Podobně jako Son Pöm-kju tvrdí, že hlavní příčinou heterogenity jazyků je rozdílná ideologie a jazyková politika uplatňována po rozdělení Koreje, a i na severokorejský jazyk pohlíží stejným způsobem jako výše zmíněný – autoři studie jej rovněž považují za zbraň revoluce a nástroj pro propagandu.

Ve studii je rozebrána teze Kim Sang-džuna, který srovnával jihokorejské a severokorejské vysílání záznamu z mezikorejského setkání 15. 6. 2000, kdy tehdejší hlavy státu Kim Te-džung a Kim Čöng-il podepsaly úmluvu o vzájemném dialogu, která mimo jiné umožnila například znovushledání rozdělených rodin. Kim Sang-džun shledal severokorejskou mluvu hovorovější, jednodušší, citově zabarvenější a rétoričtější. Na základě tohoto poznatku nazývá severokorejská média prostředkem propagandy, který ovlivňuje a organizuje lid, a ideologickou zbraní oficiálních státních institucí. Vysílání dle něj slouží primárně k ochraně režimu, kdy je opakovaně vyzdvihována nezávislost státu a dokonalost strany⁴⁴.

I, Kim a Pak srovnali televizní mluvu obou Korejí pomocí programu Linguistic Inquiry and Word Count (LIWC)⁴⁵. Jako vzorek jim posloužilo vysílání zpráv v časovém rozmezí od srpna 2009 do ledna 2010 v severní Koreji a v rozmezí od srpna 2009 do října 2009 v jižní Koreji. S pomocí programu vyhodnotili, že v severokorejském vysílání se častěji vyskytují zájmena, slovesa, přídavná jména a příslovce, oproti tomu v jihokorejském převládala podstatná jména. Zajímavé je, že v severokorejském vysílání se neobjevilo tolik slov s negativním významem, jako v jihokorejském, ale objevilo se v něm více slov citově zabarvených, jelikož severokorejská média mají za úkol v lidech cíleně nabudit určitou jednotnou emoci či reakci. Výrazů pro pozitivní emoce se v severokorejském vysílání objevil hned dvojnásobek, o 20 % častěji se objevovaly optimistické výrazy všeobecně⁴⁶.

Co se týká slovní zásoby, ve vysílání KLCDR se objevovala nejčastěji slova spjata s rodinou, školou či prací; například právě výraz pro rodinu (*kadžok*) se objevoval dvakrát častěji než v Korejské republice. Ve vysílání jejich jižního souseda se pak častěji vyskytovala slova

⁴⁴ Chang H. Lee, Kyungil Kim, Jongmin Park, *Preliminary Analysis of Language Styles between South and North Korean Broadcasting* (Korea Academia-Industrial cooperation Society, 2010), 2.

⁴⁵ Program LIWC analyzuje text v počítačové formě a vyhodnocuje slova v něm obsáhlá na základě například citového zabarvení nebo slovních druhů. Dostupný na <http://liwc.wpengine.com/>.

⁴⁶ Co se týče negativních výrazů, například slovo pro vztek (*hwa*) se objevovalo v jihokorejském vysílání téměř dvakrát častěji, ovšem slovo pro smutek (*sŭlpchŭm*) se s nepatrně větší četností objevilo v severokorejském vysílání.

týkající se například úspěchu či financí; s dvojnásobnou četností se objevovala slova jako peníze (*ton*) či dům (*čib*)⁴⁷.

Dalším zajímavým jevem, jenž pozorovali, byla rozdílná rychlost mluvy. V KLR pronesli hlasatelé v průměru 330 slabik za minutu, zatímco v jižní Koreji to bylo o něco víc, a sice 350 slabik za minutu.⁴⁸

4.2 Jazyková asimilace severokorejských uprchlíků

V jižní Koreji existuje několik center pro pomoc severokorejským uprchlíkům, která mají za úkol usnadnit jim proces asimilace⁴⁹. V rámci jejich aktivit jsou uprchlíkům nabízeny také mnohé jazykové kurzy, jež jim mají usnadnit komunikaci s obyvateli Korejské republiky. Národní jazykový institut Korejské republiky *Kungnipkukŏwŏn* v roce 2011 přišel s programem pro přeučení výslovnosti severokorejských uprchlíků, ovšem nedočkal se žádných převratných úspěchů. Podle Národního jazykového institutu je důležité nejen naučit imigranty z KLR jihokorejskému standardnímu jazyku, ale i náležitě vzdělávat jihokorejské obyvatelstvo, u kterého je nezbytné, aby Severokorejčům vycházelo vstříc, nediskriminovalo je a usilovalo o homogenitu korejského národa.

Institut v roce 2006 uspořádal anketu, v níž zjišťoval, jak náročné je pro Severokorejce naučit se jihokorejským jazykovým standardům. V této anketě 11 % respondentů odpovědělo, že je to velmi těžké, 15 % odpovědělo spíše těžké, 26 % považovalo obtížnost za průměrnou, 33 % za spíše jednoduchou a 12 % za velmi jednoduchou⁵⁰.

Celkem 74,4 % severokorejských uprchlíků má problémy při komunikaci s úřady, v nemocnicích a bankách a 71,1 % narazilo na problémy v komunikaci ve škole či práci. Jako důvod uvádí 63,6 % uprchlíků neznalost výpůjček z angličtiny a čínštiny; 34,1 % uprchlíků uvádí jako hlavní důvod nedostatečné vzdělání v dané oblasti⁵¹.

Na to, jak dlouho trvá Severokorejčům překonat tuto bariéru úplně, existují odlišné názory, většinou se však odhady pohybují v rozmezí jednoho až dvou let. Nadpoloviční většina

⁴⁷ Chang H. Lee, Kyungil Kim, Jongmin Park, *Preliminary Analysis of Language Styles between South and North Korean Broadcasting* (Korea Academia-Industrial cooperation Society, 2010), 6.

⁴⁸ Chang H. Lee, Kyungil Kim, Jongmin Park, *Preliminary Analysis of Language Styles between South and North Korean Broadcasting* (Korea Academia-Industrial cooperation Society, 2010), 4.

⁴⁹ Vzdělávací centrum Hanawon bylo otevřeno v roce 1999 v Ansŏngu a každý imigrant z KLR v něm musí nepodmíněně strávit tři měsíce, během kterých se učí správnému začlenění do jihokorejské společnosti. Trénink se jim dostává především v sociální a ekonomické oblasti.

⁵⁰ Kwon Čä-il, *Nambuk ŏnŏ tchonghabkwa čäiltongpcho ŏnŏ kukčehaksuldähö nonmunčib* (National Institute of Korean Language, 2011), 21.

⁵¹ Pak Čong-sŏn, *Nambuk onŏüisik čosa pogosŏ* (National Institute of Korean Language, 2016), 31.

zkoumaných respondentů (56,8 %) uvedla, že se jim skutečně podařilo se plně jazykově asimilovat právě v tomto rozmezí.

Dalším zajímavý průzkum se týkal přístupu Jihokorejců k jazykové asimilaci Severokorejců. Zatímco Jihokorejci v 70 % případů odpovídali, že podle nich ze strany jižní Koreje ke snaze severokorejské uprchlíky jazykově asimilovat téměř či vůbec nedochází, sami uprchlíci vnímají problematiku spíše naopak – 63,6 % uvedlo, že se domnívá, že Jihokorejci jistou snahu vykazují⁵².

Čong Kjöng-il, bývalý ředitel Společnosti pro korejský jazyk a literaturu *Uriömunhakhö* a bývalý zástupce ředitele Asociace pro korejskou lingvistiku *Hankuköhakhö*, vytvořil v roce 2011 studii, ve které na základě průzkumu vyvodil, že 71,9 % severokorejských uprchlíků se setkalo po své emigraci do Korejské republiky s jazykovými obtížemi; 44,8 % uvedlo, že mělo po svém příchodu do země celkový problém s porozuměním a komunikací, 33,9 % uvedlo, že narazilo na zcela neznámá slova (nejčastěji se jednalo o slova sinokorejská a výpůjčky), 27,4 % odpovědělo, že narazilo na problémy spjaté s výslovností a přízvukem, a konečně 19,6 % respondentů se setkalo s problémem víceznačnosti, kdy mělo slovo v jihokorejštině jiný význam než v severokorejštině⁵³. Jako další problémy uvedli uprchlíci obtíže s vyjádřením pozdravu, díků, omluv či žádostí a problémy s intonací, kdy byli jihokorejskými obyvateli v důsledku své rychlejší a ráznější dikce považováni za nezdvořilé a nesofistikované⁵⁴. Sedm z deseti Severokorejců se domnívá, že užívání severokorejských slov je znevýhodňuje, neboť na ně pak Jihokorejci pohlížejí negativně a s předsudky. Ve výsledku se tedy 86,2 % uprchlíků domnívá, že by měli svou mluvu přizpůsobit té jihokorejské, přičemž 81,3 % se o to snaží v praxi a 87,5 % tvrdí, že své děti budou vést ke komunikaci v jihokorejském dialektu⁵⁵.

4.3 Case study: Bandi – Žaloba

Přestože jsou oba korejské jazyky v mnohém vzájemně srozumitelné, soubor severokorejských povídek z první poloviny 90. let 20. století *Žaloba*⁵⁶ od autora vystupujícího pod pseudonymem Bandi vyšel v roce 2017 v jižní Koreji s poznámkami pod čarou, jež jihokorejskému čtenáři přibližují významy některých slov či idiomů.

⁵² Pak Čong-sön, *Nambuk onöüisik čosa pogosö* (National Institute of Korean Language, 2016), 142.

⁵³ Kwon Čä-il, *Nambuk öňö tchonghabkwa čäiltongpcho öňö kukčehaksuldähö nonmunčib* (National Institute of Korean Language, 2011), 22.

⁵⁴ Tento problém se nejčastěji týkal uprchlíků z provincie Hamkjöng, jelikož tamější dialekt působí na Jihokorejce nepřátelsky a rozčileně.

⁵⁵ Pak Čong-sön, *Nambuk onöüisik čosa pogosö* (National Institute of Korean Language, 2016), 33.

⁵⁶ Korejsky *Kobal*

Na příkladu první povídky nesoucí název *Tchalbukki* (Záznam o zběhnutí) si některé z těch výrazů a jejich vysvětlení uvedeme v následující tabulce. Není-li uvedena jihokorejská alternativa, je v daném případě nejlepší přeložit slovo pomocí popisu.

Tabulka 7 – *Bandi*

Severokorejský výraz	Význam	Jihokorejská alternativa
<i>makaül</i> (마가을)	pozdní podzim	<i>nütkaül</i> (늦가을)
<i>tangban</i> (당반)	police	<i>sõnban</i> (선반)
<i>milmakta</i> (밀막다)	zabránit (někomu v něčem)	<i>mallida</i> (말리다)
<i>öndžangül poda</i> (원장을 보다)	podvádět manžela ⁵⁷	<i>paramül pchiuda</i> (바람을 피우다)
<i>rängsangmo</i> (랭상모)	malý skleník pro pěstování sazeniček	<i>nängsangmo</i> (냉상모)
<i>čoman</i> (조만)	pomluvy, klepy	<i>somun</i> (소문)
<i>kwõnčchök</i> (권척)	svinovací metr	<i>čuldža</i> (줄자)
<i>kuksučori</i> (국수조리)	síto, užívané při vaření nudlí	-
<i>kjölta</i> (결다)	způsob zpracování trav a bylin (např. rákosu, lespedézie), praktika podobná košíkařství (sloveso)	-
<i>tolttasõta</i> (덜따서다)	vrátit (se) zpět	<i>tõtorasõta</i> (되돌아서다)
<i>čupchädžang</i> (주패장)	triumf, poslední karta v ruce	<i>tchürõmphü</i> (트럼프)
<i>tüngdžangül näta</i> (등장을 내다)	dotáhnout do úplného konce	<i>kkütadžangül poda</i> (끝장을 보다)
<i>jučchukčita</i> (유축지다)	být oddělený, separovaný	<i>kusõkčida</i> (구석지다)
<i>sadotchak</i> (사도탁)	náklopný rýsovací či kreslicí stůl	-
<i>kkaltagu</i> (깎다구)	slabý, nezdatný člověk, astenik	-

⁵⁷ Vysvětlení v knize neobjasňuje, zda je možné slovní spojení použít i v případě, kdy podváděným partnerem je žena.

kkökkŭlhada (꿀꿀하다)	být statný, uhlažený, energický	-
--------------------	------------------------------------	---

Z tabulky vyplývá, že nejčastěji jsou vysvětlována slova, která se v jižní Koreji nepoužívají a jsou tudíž pro průměrně vzdělaného Jihokorejce spíše neznámá. Méně častěji se objevují idiomy, slova obsahující hláskové změny, případně slova s odlišnými významy či použitím. Do poslední zmiňované skupiny patří například slovo *kuksučori*, které je v jihokorejské verzi jazyka chápáno jakožto způsob přípravy nudlí, nikoliv nástroj k tomu určený, nebo slovo *kkaltagu*, kterým se v jižní Koreji neoznačuje slabý člověk, nýbrž se jedná o dialektické označení pro jepici užívané především v provincii Čölla.

Některé další slovní obraty či terminologie užívané v knize však vysvětlení postrádají, i když by mohly mnohým jihokorejským čtenářům připadat nesrozumitelné.

4.3.1 Vybraná etymologie

Slovo *makaül* se zdá být zkráceninou slovního spojení *makammurjŏbŭi kaül*, které se dá přeložit jako „podzim chýlící se ke konci“. Vychází ze slov *makam* (nejzazší termín, závěr) a *murjŏb* (časové období, kdy); doslovný překlad by tedy zněl „časové období, kdy je podzim ve svém závěru“.

U slovního spojení *öndžangŭl poda* se pravděpodobně jedná o spojení slov *ön* (levý) a *čang* (list). Slovo *öndžang* samo o sobě znamená „podvod“ či „zrada“, v českém jazyce se taktéž nabízí hovorový ekvivalent „levárna“, ve spojení se slovesem *poda* se však používá výhradně ve smyslu partnerské nevěry.

V případě výrazu *kuksučori* se jedná o spojení slov *kuksu* (nudle) a *čori*, které sice jihokorejský slovník překládá jako „vaření“, ale v severokorejské definici se jedná o cedník s rukojetí, jež se používá primárně k proplachování rýže. Ve spojení se slovem *kuksu* se tedy významově mění na „cedník na nudle“.

Slovo *sadotchak* je kombinací sinokorejských výrazů *sado* (寫圖, překreslit, udělat kopii) a *tchak* (卓, stůl).

Mezi vysvětlovanými výrazy se objevují i další sinokorejská slova, například *rängsangmo* (冷床-), *čoman* (早晚), *kwönčchök* (卷尺) a *čupchädžang* (主牌張).

4.4 Pchanmundžömská deklarace

Rozdíl v jazyce lze spatřit i na mezikorejských dokumentech, konkrétně si jej ukážeme na úvodním odstavci Pchanmundžömské deklarace z 27. dubna 2018, kdy se setkal severokorejský vůdce Kim Čong-ün s jihokorejským prezidentem Mun Čä-inem.

Jihokorejský text v *pchjodžunö*:

대한민국 문재인 대통령과 조선민주주의인민공화국 김정은 국무위원장은 평화와 번영, 통일을 연원하는 온 겨레의 한결같은 지향을 담아 한반도에서 역사적인 전환이 일어나고 있는 뜻깊은 시기에 2018년 4월 27일 판문점 평화의 집에서 남북정상회담을 진행하였다⁵⁸.

(*Tähanminguk munčäin täčchongnjönggwa čosönmindžudžuüinminkonghwaguk kimčöngün kukmuüwöndžangün pchjönghwawa pönjög, tchongilül jömwönhanün on kjöreüi hankjölcatchün čihjangül tama hanbandoesö jöksadžökin čönhwani irönago innün ttütkipchün sikie 2018 njön 4 wöl 27 il pchanmundžöm pchjönghwaüi čibesö nambukdžöngsanghödämül činhänghajötta.*)

Severokorejský text v *munhwaö*:

조선민주주의인민공화국 김정은국무위원장과 대한민국문재인대통령은 평화와 번영, 통일을 넬원하는 온 겨레의 한결같은 지향을 담아 조선반도에서 력사적인 전환이 일어나고 있는 뜻깊은 시기에 2018년 4월 27일 판문점 평화의 집에서 북남수뇌회담을 진행하였다.

(*Čosönmindžudžuüinminkonghwaguk kimčöngünkukmuüwöndžanggwa tähanminguk munčäintäčchongnjöngün pchjönghwawa pönjög, tchongilül njömwönhanün on kjöreüi hankjölcatchün čihjangül tama čosönbandoesö rjöksadžökin čönhwani irönago innün ttütkipchün sikie 2018 njön 4 wöl 27 il pchanmundžöm pchjönghwaüičibesö puknamsunöhödämül činhänghajötta.*)

Již na této ukázce jsou patrné mírné rozdíly, které by však neměly nikterak bránit vzájemnému porozumění. Kromě hláskových změn se text liší především v psaní mezer, kdy jihokorejský text využívá rozdělení slov četněji. Dále z textu vyplývá, že obě Koreje upřednostňují svůj název pro stát, a sice v Korejské republice *han(kuk)* a v KLLDR *čosön*. Stejně tak vždy uvádí přednostně nejen název svého státu, ale i světovou stranu, kterou obývají, v jihokorejském textu tedy najdeme na prvním místě ve slově *nambukčöngsanghödäm* slovo pro jih *nam*,

⁵⁸ Překlad: Prezident Korejské republiky Mun Čä-in a předseda Výboru pro státní záležitosti Korejské lidově demokratické republiky Kim Čong-ün se sešli při významné příležitosti, která historicky změnila Korejský poloostrov a která odráží vytrvalé úsilí korejského lidu o mír, prosperitu a znovusjednocení, na mezikorejské konferenci v Mírovém domě v Pchanmundžömu dne 27. 4. 2018.

v severokorejském *puknamsunöhödam* pro sever *puk*. Proč se představitelé obou Korejí rozhodli pro rozdílné slovo pro konferenci, a sice *čöngsang* na jihu a *sunö* na severu, není známo. Obě slova jsou však sinokorejského původu.

5. Vzájemný postoj obou Korejí vůči jazykové politice

5.1 Severokorejský pohled na jazyk v jižní Koreji

Režimní lingvisté severní Koreje se již od počátků rozdělení snaží tvrdit, že jejich kulturní jazyk *munhwaŏ* je nadřazený jihokorejskému standardnímu jazyku *pchjodžunŏ*, který je silně ovlivňován angličtinou. Právě anglicismy jsou oblíbeným argumentem severokorejských lingvistů a tvrdí, že se jedná o jeden ze zásadních způsobů, jakým Spojené státy ovládají „loutkovou vládu“ Korejské republiky. Jedna z prvních velkých publikací, která v KLCDR na toto téma vyšla, je 164stránková monografie z roku 1975 s názvem *Reakcionářská povaha americké imperialistické politiky pro vymýcení korejského jazyka*⁵⁹. Jeden z prvních bodů kritiky se zabývá obdobím hned po rozdělení, kdy se technicky jihokorejským oficiálním jazykem stala angličtina. Šlo pouze o dočasný krok, deklarovaný 7. září 1945 Douglasem McArthurem, který měl zjednodušit komunikaci mezi americkými vojáky a Korejci a zbavit komunikaci potenciálních nejasností, či dvojsmyslností. V praxi to znamenalo, že pokud by došlo k nějakému rozkolu mezi anglickou a korejskou či japonskou verzí textu, za správný by se považoval text anglický. Severní Korea na tuto záležitost pohlíží jako na americkou snahu potlačovat korejštinu, jakožto kritický prvek korejské národní identity, a snahu vytvoření loutkové vlády. I Süng-manův pokus zjednodušit *hangŭl* a korejský pravopis z roku 1953, kdy by slova byla psána fonémicky, nikoliv morfofonémicky, byl interpretován jako snaha americké správy co nejvíce psaný jazyk modifikovat tak, aby byl snadný pro Američany⁶⁰.

Mezi často opakované citáty v severní Koreji v této souvislosti patří následující Kim Il-söngův výrok:

*„Náš korejský jazyk, cenný národní masový prostředek a centrum národní hrdosti, prochází v jižní Koreji hroživou krizí. Skrze snahu amerických imperialistů vyhladit korejštinu ztrácí náš jazyk postupně svou čistotu a mění se v nekoherentní hatmatilku.“*⁶¹

Všeobecně je tedy v KLCDR *munhwaŏ* považován za pravého reprezentanta národní mluvy, neboť je to krásný jazyk, obohacený o nová revoluční slova, zatímco zkažený a pošpiněný jazyk

⁵⁹ David R. McCann, *Korea Briefing: Toward Reunification* (Routledge, 2016), 131.

⁶⁰ David R. McCann, *Korea Briefing: Toward Reunification* (Routledge, 2016), 132.

⁶¹ David R. McCann, *Korea Briefing: Toward Reunification* (Routledge, 2016), 133.

z oblasti Söulu už ztratil svou hodnotu jakožto národní jazyk. Po sjednocení by tudíž měl být *munhwaö* jediným možným standardem⁶².

Zajímavostí je, že dle statistik Národního jazykového institutu přijde na území severní Koreje do kontaktu s jihokorejštinou jen sedm z deseti Severokorejčů, pouze 69,2 % uprchlíků ze severní Koreje uvedlo, že na jihokorejský jazyk narazili už před svou emigrací (a to především skrze média⁶³), zbývajících 30,8 % s ní údajně nikdy předtím do kontaktu nepřišlo⁶⁴.

5.2 Jihokorejský pohled na jazyk v severní Koreji

V Korejské republice se na rozdíl od jejího severního souseda nerozvinul žádný systematický pohled na severokorejský jazyk, ovšem i zde se objevují jisté stereotypy. Spousta severokorejských výrazů, respektive neologismů vzniklých purifikací, je Jihokorejci zesměšňována. Zároveň se zde objevuje kritika severokorejských komentářů směrem k jihokorejštině jakožto pošpiněnému, zamerikanizovanému jazyku. Dle Jihokorejčů zneužívá KLLDR jazyk jakožto nástroj k upevnění moci a stranické propagandě⁶⁵.

Dle průzkumu Národního jazykového institutu nejčastěji označují Jihokorejci severokorejskou mluvu jako „silnou“, „tvrdou“ a „důraznou“⁶⁶. Rovněž se ale objevovaly odpovědi jako „cizí“, „divná“ ba dokonce „zábavná“. Jiní odpovídali, že jim zní severokorejšтина prostě jen jako další z mnoha korejských dialektů⁶⁷.

Stejně jako v KLLDR se i v Korejské republice objevují převážně teorie, že za vysokou divergenci nemohou oni, nýbrž druhá z Korejí. Například I Hjön-bok, lingvista a profesor ze Söulské národní univerzity, napsal, že korejštiny jsou již dvě a že vinu za tento rozkol nese jednostranně severní Korea.

„Korejský jazyk na jihu podléhal přirozenému vývoji, a tudíž se až na drobnosti téměř nezměnil. ... Jazyková divergence mezi jihem a severem byla způsobena a následně rozšířena radikálním a úmyslným odklonem pchjöngjangské standardní mluvy od tradiční normy. ... Pokud se obě strany, především Sever, nepokusí tuto

⁶² Son Böm-kju, *A Comparative Study of the Broadcasting Languages between South and North Korea: Focused on Worldcup Relay Broadcasting* (2006), 15.

⁶³ 62,1 % uvedlo filmy a seriály, 41,7 % jiná televizní vysílání, rádia, noviny a časopisy a 26,5 % uprchlíků narazilo na jihokorejštinu na jiných jihokorejských produktech.

⁶⁴ Pak Čong-sön, *Nambuk onöüisik čosa pogosö* (National Institute of Korean Language, 2016), 54.

⁶⁵ Hong Yeon-suk, *Research on Divergence in Language Concepts between North and South Korea* (Seoul: Research Institute of National Unification, 1976), 62-63.

⁶⁶ Naopak když byli účastníci průzkumu dotazováni, jak na ně působí jihokorejský jazyk, nejčastějšími odpověďmi byly „tiše“, „klidně“ a „příjemně na poslech“.

⁶⁷ Pak Čong-sön, *Nambuk onöüisik čosa pogosö* (National Institute of Korean Language, 2016), 52.

rozdílnost překonat, odlišnost obou jazyků se bude jistě zvětšovat i v budoucnu, až nakonec dojde ke vzniku neodstranitelné jazykové bariéry.“⁶⁸

⁶⁸ Hyun-bok Lee, *Differences in Language Use between North and South Korea* (International Journal of the Sociology Language 82, 1990), 71-86.

6. Návrhy na jazykové sjednocení

V současné době je aktivních hned několik projektů, které se zabývají problematikou potenciálního jazykového sjednocení. Mezi nejvýraznější z nich patří nejrůznější studie Národního jazykového institutu nebo například projekt zabývající se sestavením jednotného mezikorejského slovníku *Kjõremal kchũnsadzõn*. Existuje de facto šest způsobů, jakými lze korejštinu potenciálně sjednotit: 1) ustanovit jako jedinou normu jihokorejskou verzi jazyka, 2) ustanovit jako jedinou normu severokorejskou verzi jazyka, 3) ustanovit normou obě verze jazyka, 4) udělat kompromis mezi oběma jazyky a vybrat vždy jednu, vhodnější verzi slova či slovního obratu, 5) ustanovit zcela nové normy, 6) ustanovit za normu jazyk užívaný před vznikem jazykové divergence (zde se nejvíce nabízí návrat k užívání pravopisných pravidel z roku 1933). Jihokorejští lingvisté nejčastěji vyjadřují podporu první zmiňované možnosti, kdy by Severokorejce jazykově asimilovali s Jihokorejci za udržení jihokorejštiny jakožto jediného jazykového standardu, což podporuje mimo jiné i fakt, že jihokorejská verze jazyka má více mluvčích jak v Koreji jako takové, tak v zahraničí. Podobně četně se přiklání ke třetí a čtvrté variantě, kdy by docházelo k jazykovým kompromisům, případně by došlo k vytvoření pravidel nových. Naopak pravděpodobně nejmenší podporu má mezi Jihokorejci možnost navrhuující ustanovení jakožto jedinou normu severokorejský jazyk. Stejně tak poslední zmiňované řešení nemá příliš vysokou podporu, zřejmě z důvodu zjevné nepraktičnosti, kdy za posledních téměř devadesát let bylo Koreji představeno spoustu nových termínů, souvisejících především s velkým technologickým a ekonomickým pokrokem 20. století a také globalizací, s nimiž se jednotlivé Koreje vypořádaly po svém, a tudíž návrat k pravidlům z roku 1933 reálně neřeší otázku rozdílnosti velmi obsáhlého lexika vzniklého teprve po této časové hranici. Jaké řešení se těší největší popularitě v severní Koreji není z důvodu nedostatku relevantních zdrojů známo, ovšem na základě negativního severokorejského postoje k jihokorejskému jazyku lze usuzovat, že by jejich lingvisté a hodnostáři preferovali současnou severokorejštinu jakožto jediný jazykový standard.

6.1 Jednotný slovník

Společná rada severní a jižní Koreje pro sestavení jednotného velkého slovníku korejského jazyka (*Kjõremal kchũnsadzõn nambukkongdong pchjõnchansaõphõ*) je projekt, který se od roku 2005 zasazuje o vytvoření výkladového slovníku obsahujícího definice slov závazné jak pro Korejskou republiku, tak pro Korejskou lidově demokratickou republiku.

Prvotní impuls ke vzniku projektu dal již v roce 1989 reverend, teolog a sociální aktivista Mun Ik-hwan (1918–1994), který v březnu téhož roku ilegálně navštívil KLDR a předložil návrh o

sestavení společného slovníku *Tchongilgugŏ täsadžŏn*. Byť Kim Il-sŏng s návrhem souhlasil, projekt se dal skutečně do pohybu až o patnáct let později, kdy v dubnu 2004 v Jŏngilu⁶⁹ podepsaly jihokorejská organizace *Tchongilmadži (Vstříc sjednocení)* a severokorejská organizace *Mindžok hwahähjŏpüihö (Rada pro sjednocení lidu)* dohodu o sestavení jednotného slovníku. Projekt byl však oficiálně zahájen až 20. 2. 2005, kdy se v Diamantových horách sešlo bez vládní účasti deset zástupců každé strany, kteří se shodli na kompilaci o obsahu 300 000 hesel zahrnující slova standardního jihokorejského jazyka *pchjodžunŏ*, standardního severokorejského jazyka *munhwaŏ*, slova, jež se objevila v literatuře od počátku 20. století, dialektismy, žargon, neologismy i slova používaná Korejci žijícími v zahraničí.

„Každé slovo našeho jazyka reprezentuje našeho ducha minulosti, přítomnosti i budoucnosti. (...) Konečně se můžeme doopravdy zbavit pozůstatků cizí okupace a znovusjednotit dvě rozdělené Koreje, a to skrze jazyk. V souvislosti s touto šťastnou událostí bychom si přáli, abychom mohli do našeho slovníku zahrnout nejen slova, ale také zvuk zpěvu ptáků, či zvuk vody a větru, jež v naší krásné zemi proudí již tisíce let. Tak se všechna slova ve sjednoceném slovníku stanou slovy života, budou probuzena ze země loga a naplněna duchem Koreje i světa.“⁷⁰

Jelikož však není prakticky možné zahrnout zcela všechna slova, nebudou v novém slovníku zahrnuta slova například čínského původu, která se vyskytují pouze ve staré korejské literatuře, vlastní jména či výpůjčky užívané pouze v málo rozšířených žargonech.

Společnost však hodlá do slovníku zahrnout dialektismy, a to na základě výsledku z terénních výzkumů v jednotlivých jihokorejských i severokorejských provinciích. V praxi výzkum probíhá tak, že společnost vyšle do dané provincie tří až čtyřčlenný tým, který má za úkol pomocí rozhovorů a verbálních dotazníků shromažďovat tamní dialektismy a ideálně je zaznamenávat zvukovou nahrávkou či alespoň přesným zápisem rozhovoru. Doplnkové terénní průzkumy by pak měly být pořádány i na ostrovech, ve venkovských oblastech, v pobřežních oblastech a v rámci korejských komunit v zahraničí.

Také bylo stanoveno, že se ve slovníku budou nacházet pouze výklady, které nejsou ideologicky zabarvené⁷¹. Následně byla v dubnu 2007 na jihu zrušena organizace

⁶⁹ Jŏngil si (延吉市) je městský okres v Čínské lidové republice. Nachází se ve středu korejské autonomní prefektury Jen-pien, asi třicet kilometrů od hranice s KLDK a žije zde početné zastoupení korejských obyvatel.

⁷⁰ Go Eun, ředitel rady *Kjŏremal kchŏn sadžŏn nambukkongtong pchjŏnčchansaŏbhö*, citováno 10. 1. 2019, dostupné z http://www.gyeoremal.or.kr/eng/jsp/body01_04.jsp

⁷¹ Například slovo *ŏboi* bude definováno pouze ve významu „otec a matka“, severokorejská ideologicky zabarvená definice jako „ti, kteří umožňují uspokojivý politický život a dávají lásku, jakou ani rodiče nemohou dát“ nebude uvedena.

Tchongilmadži a byla právně nahrazena společností *Kjõremal kchũnsadžõn nambukkongdong pchjõnčchansaõphõ*, jejíž vznik schválilo Národní shromáždění téměř jednomyslně (z 248 hlasů bylo 231 pro, 9 proti a 8 se zdrželo hlasování).

Obě strany se dohodly na vzájemných schůzkách čtyřikrát do roka a v letech 2005 až 2009 se jim skutečně dařilo pořádat pravidelná setkání. Avšak oproti původnímu plánu schválit 18 000 slov za čtvrtletí (76 000 za rok), se obě Koreje úspěšně shodly celkově na asi 40 000 slov, a to právě v období do roku 2009, po němž se pravděpodobně v důsledku ukončení jihokorejské politiky Slunečního svitu a s tím souvisejícím nárůstem napětí, přestaly strany stýkat⁷². Další pokusy o obnovení schůzek byly podniknuty v letech 2014 a 2015, kdy došlo ke konferencím za účasti obou Korejí v Pchjõngjangu a čínském Šen-jangu. Od roku 2016 se však vzájemný dialog opět přestalo dařit realizovat⁷³. O pokračování projektu v KLRD nejsou k dispozici dostatečné údaje, ovšem v Korejské republice je společnost *Kjõremal kchũnsadžõn nambukkongdong pchjõnčchansaõphõ* aktivní doposud (květen 2019). Dle jejich webových stránek⁷⁴ měla společnost k prosinci 2018 vypracováno 206 000 slovníkových hesel (z toho 52 000 má nový výklad, lišící se od výkladů uvedených ve standardním výkladovém slovníku), což odpovídá téměř 80 % z jejího konečného cíle. Společnost sice úplně neupustila od původního plánu papírové verze slovníku, ale na svých webových stránkách se jej snaží momentálně spíše digitalizovat. K lednu 2019 bylo na jejich stránkách k dohledání 685 schválených hesel včetně jejich výkladů a stovky článků, které se zabývají teoriemi o jazykovém sjednocení.⁷⁵

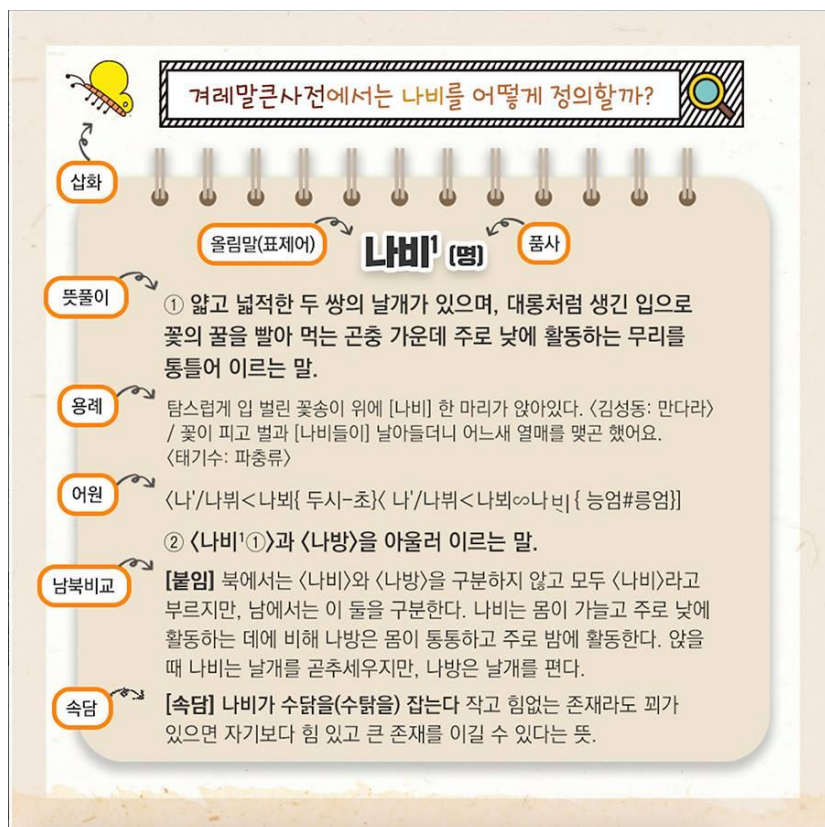
Ideálně by heslo ve slovníku mělo obsahovat název, obrázkovou ilustraci, slovní druh, význam, příkladovou větu, etymologii slova, rozdíl mezi severokorejským a jihokorejským výkladem a idiomy dané slovo obsahující, pro příklad viz následující ilustrace stránky slovníku věnující se slovu motýl (*nabi*):

⁷² Hong Jong-seon, *Unification of National Language and Joint Compilation of Gyeoremal Keunsajeon in South and North Korea* (Korea university, 2013), 294-302.

⁷³ Hwang Nam-sun, 2016. 'Nodong'inja 'rodong'inja? Čungjohan kõn ttaro itda! [online]. Pressian. [Cit. 21. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.pressian.com/news/article.html?no=138009#09T0>.

⁷⁴ <http://www.gyeoremal.or.kr/>

⁷⁵ Hesla dostupná na odkaze <http://www.gyeoremal.or.kr/board/index.php?code=newsearch>

Obrázek 1 – Ukázka ideální strany slovníku, zdroj: <http://www.gyeoremal.or.kr/>

Společnost *Kjõremal kchũnsadzõn nambukkongdong pchjõnčhansaõphõ* na svých webových stránkách uvádí původní časový harmonogram, který počítal s dokončením a publikací kompletního projektu k roku 2013. Dle harmonogramu mělo v roce 2008 vzniknout v severokorejském Käsõngu centrum, ve kterém by se lingvisté obou Korejí scházeli. Všechna předchozí jednání se uskutečňovala ve městech v severovýchodní části Číny. Do roku 2009 pak měla společnost zkompletovat seznam hesel, která se ve slovníku objeví a do roku 2012 plánovala sjednotit jejich výklad. Rovněž se měla do roku 2013 sjednotit pravopisná pravidla, abecední pořadí a podobně. Dne 14. 1. 2019 se objevil na webových stránkách zápis, dle kterého by však slovník měl být zkompletován v dubnu 2022.

Postup pro sjednocení jazyka uvádí společnost na svých stránkách následující:

- 1) Vytrídít výrazy, která mají v obou Korejích stejný význam.
- 2) Uspořádat výrazy s odlišným významem a určit prioritní pořadí, dle kterého budou následně sjednocena na základě následujících kritérií:
 - a. Pravděpodobnost, že se na novém společném výkladu slova shodnou zástupci obou Korejí.
 - b. Pravděpodobnost, že nový výklad slova bude snáze přijat stranou, jejíž výklad uznán nebude.

Hong Čong-sön, jakožto jeden ze členů představenstva společnosti, tvrdí, že k jazykovému sjednocení by mělo dojít pomalu, postupně za vzájemného respektu a porozumění, a hlavně s důkladnou přípravou. Považuje jazykové sjednocení za prioritu a základ pro sociální a kulturní sjednocení, neboť napomůže vzájemnému pochopení a sympatiím. Podle Honga též projekt napomáhá obnovovat vzájemnou důvěru. Stejně jako mnozí ostatní tvrdí, že slovník má nejen praktický, ale i symbolický význam.⁷⁶

Podle dalšího z členů rady Hwang Nam-suna je však vytvoření jednotného slovníku pouze prvním krokem k jazykové heterogenitě. Tvrdí, že jednotný slovník se v praxi uplatní pouze v případě, že Korejci na jihu i severu upustí od vzájemných předsudků a nebudou mezi sebou dělat rozdíly jen kvůli odlišné intonaci či slovní zásobě. Podle něj je nejdůležitější, aby Jihokorejci vůči Severokorejčům nezaujímali negativní postoj jen na základě jiného vyjadřování a naopak⁷⁷.

6.2 Kūltongmu

Jihokorejská marketingová společnost Cheil Worldwide (*Čeilkihök*) vytvořila ve spolupráci s Nadací pro severokorejské uprchlíky Korea Hana (*Nambuk hana čädan*) a Centrem zdravotní péče Samsung (*Samsöng söul pjöngwön*) aplikaci pro chytré telefony s podporou operačního systému Android, která má usnadnit Severokorejským uprchlíkům porozumět jihokorejským výrazům. Aplikace *Kūltongmu*⁷⁸ (dohledatelná též pod názvem Univoca) funguje jako skener, který v momentu zaznamenání jihokorejského slova okamžitě dohledá severokorejský ekvivalent. Například při naskenování slova pizza (*pidža*) aplikace uvede, že se jedná o italský pokrm a následuje podrobnější vysvětlení, že se jedná o jídlo z těsta obsahující například rajčatový protlak, sýr, zeleninu či maso. Jako další příklad můžeme uvést například sinokorejské slovo pro román (*sosöl*), který aplikace přeloží jako *kkumjössün ijagi* (doslova smyšlený příběh) a opět následuje přesnější výklad.

Na obrázku níže můžeme vidět, jak aplikace přeložila slovo *menjupchan* (jídelní lístek). Aplikace vybrala jako severokorejský ekvivalent výraz *rjoričcharimpchjo*, následně představuje etymologii slova uvedením původního anglického výrazu *menu* a sinokorejské koncovky *pchan* (板, deska) a nakonec výraz definuje jako „seznam názvů jídel a cen v restauracích“.

⁷⁶ Hong Jong-seon, *Unification of National Language and Joint Compilation of Gyeoremal Keunsajeon in South and North Korea* (Korea university, 2013), 308-311.

⁷⁷ Hwang Nam-sun, 2016. 'Nodong'inja 'rodong'inja? Čungjohan kon ttaro itda! [online]. Pressian. [Cit. 21. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.pressian.com/news/article.html?no=138009#09T0>.

⁷⁸ Složenina slov *kūl* (písmo) a *tongmu* (soudruh).

Obrázek 2 – Ukázka z aplikace Kŭltongmu

Společnost Cheil Worldwide rovněž v rámci téhož projektu sponzoruje učebnice pro severokorejské uprchlíky nesoucí název *Maŭmtongmu*⁷⁹, obsahující různá jazyková cvičení, a i další projekty, které mají za úkol co nejvíce usnadnit asimilaci Severokorejců⁸⁰.

6.3 Case study: lékařská terminologie

Přestože vzájemný dialog ohledně jazykového sjednocení mezi Korejemi spíše stagnuje, došlo od devadesátých let dvacátého století k několika pokusům o sjednocení lékařské a medicínské terminologie. Podobně jako v jiných oblastech i zde došlo k výrazné jazykové divergenci

⁷⁹ Složenina slov *maŭm* (srdce) a *tongmu* (soudruh).

⁸⁰ Oficiální stránky projektu dostupné na <http://www.geuldongmu.org/>.

z důvodu rozsáhlé severokorejské purifikace a jihokorejského přebírání slov z angličtiny. Jako příklad můžeme uvést například výraz pro transplantaci ledviny. Zatímco v jižní Koreji se tento zákrok nazývá *sindžangisik* (신장이식, 腎臟移植) a jeho původ je zcela zřejmě složen z čínských znaků, Severokorejci se uchýlili k nepříliš úsporné, avšak ryze korejské verzi *kchongpchannanwösimki* (콩팥나뉘심기), jež by se dalo přeložit jako „vytažení a vložení ledviny“. Podobným příkladem může být také výraz pro selhání ledvin, jihokorejský výraz *sinbučön* (신부전, 腎不全) je sinokorejského původu, zatímco severokorejský výraz *kchongbanmäböпки* (콩팥맥없기) prošel purifikací a lze jej přeložit jako „vyčerpání ledvin“. Na rozdíl od výrazu pro transplantaci, který je v severokorejském jazyce ryze korejského původu, však zůstalo ve slově *kchongpanmäköbki* kombinované sinokorejské slovo *mägöpta* (맥없다, 脈없다, být oslabený, vyčerpaný)⁸¹.

První jakýsi jednotný lékařský slovník vznikl již v roce 1996; nesl název *Nambukhan ũihak jongö* a vydán byl pod záštitou Korejské lékařské asociace *Tähan ũisa hjöphö*. Tato publikace nebyla nijak revidována až do roku 2018, kdy se 29. června uskutečnilo první společné zasedání Mezikorejské medicínské rady pro vzájemnou spolupráci *Nambugŭirjohjömnyögüwönhö*. Na něm se členové lékařských asociací obou Korejí shodli na vzájemné spolupráci v oblasti sjednocení lékařské terminologie, respektive revizi dříve vydaného slovníku. Pro tuto činnost bylo navrženo dohromady 24 představitelů, kteří by měli o této problematice v budoucnu debatovat⁸².

Kim Jöng-hun, ředitel Mezikorejské nadace pro zdraví a lékařské vzdělání (*Nambugbogöŭirjogjojukčädan*), tvrdí, že především v současnosti, kdy dochází k mezikorejské interakci častěji než předtím, je důležité lékařství a medicínskou terminologii sjednotit. Kim se obává, že nedorozumění mezi jihokorejským lékařem a severokorejským pacientem či naopak by mohlo vést k rozšíření nebezpečných infekcí jako například tuberkulózy. Kang Hjön-hwa, předsedkyně Nadace Sedžong (*Sedžonghakdangčädan*), tvrdí, že není ani tak důležité vytvořit jednotný standardní lékařský slovník, jako spíš si vzájemně vyjasnit významy jednotlivých jihokorejských a severokorejských medicínských výrazů. Prvním krokem by mělo být vytvořit kompilaci severokorejských výrazů a najít jejich

⁸¹ Kim Čchöl-džung, 2000. *Pukhan ũihak jongö kchongpchat nanwösimki pchiočum salböšöt düng sunsu urimal däbubun kdäro sajong* [online]. NK Chosun. [Cit. 23. 1. 2019]. Dostupné z: <http://nk.chosun.com/news/articleView.html?idxno=996>.

⁸² I Čöng-hwan, 2018. *Ŭihjöb, nambukhan ũirjoin kongdonghaksuldähö čhudžib* [online]. Doctor's news. [Cit. 23. 1. 2019]. Dostupné z: <http://www.doctorsnews.co.kr/news/articleView.html?idxno=124413>.

mezinárodní (latinské) ekvivalenty. Severokorejští lékaři však údajně využívají i řadu cizojazyčných medicínských termínů, nejen korejských, případně purifikovaných⁸³.

6.4 Ustanovení jednotné formy jazyka

Většina lingvistů tvrdí, že rozdíl mezi severní a jižní korejštinou je na dialektové úrovni, že jsou oba jazyky vzájemně srozumitelné, jen je potřeba vytvořit jednotnou formu. V důsledku absence vzájemné jazykové výměny však může nastat problém v komunikaci. Čchö Ho-čchöl tvrdí, že je vhodné uznat jihokorejské i severokorejské definice slov. Podle něj se časem slova samovolně vyfiltrují podle toho, jak často je budou lidé používat. V oficiálních textech by se pak používala slova synonymní vedle sebe a byla by oddělena buď lomítkem nebo středovou tečkou. V praxi by se následně postupně ukázalo, která slova jsou pro vyjadřování efektivnější, a ta méně efektivní by ztratila svůj status součásti spisovného jazyka. Čchö si pokládá otázku, jestli by bylo vhodnější psát na prvním místě severokorejské či jihokorejské slovo, ovšem už na ni nepřináší uspokojivou odpověď. Před sjednocením je však důležité, aby došli lingvisté obou zemí k vzájemné shodě a vhodně obeznámili obyvatelstvo. Pro jednání je stěžejní vzájemný respekt a upřímná snaha⁸⁴.

Myšlenkou uznání jak jihokorejských, tak severokorejských variant za spisovné se okrajově zabývá i Národní jazykový institut. Tento návrh lingvisté podkládají příkladem přepisování cizích slov do *hangŭlu*. V jižní Koreji v současnosti dochází k tak velkému přílivu anglicismů a dalších převzatých slov, že není možné zcela regulovat jejich správné přepisy. V praxi tedy často dochází k početné divergenci, kdy lidé používají přepisy v podstatě libovolným způsobem, a přesto nedochází k problémům v komunikaci. Tito lingvisté tvrdí, že podobným způsobem by se dala začlenit i většina slov severokorejských, a příslušné úřady by o případné redukci lexika rozhodly až později, a to na základě výsledků v praxi.

Další teorií institutu je pak vytvořit jakési třetí jazykové zákony, které by byly nadřazeny jazykovým standardům jihokorejským i severokorejským; ty by však přesto neztratily svůj status spisovného jazyka. Jednalo by se tak de facto o jistý druh federace. Tento způsob jazykového sjednocení však nemá příliš velkou podporu, neboť existují vážné obavy, že tři oficiální jazykové systémy by byly příliš matoucí pro obyvatelstvo a všeobecně nepraktické.

⁸³ Jön Hüi-džin, 2019. "Pukhan ŭihakjongŏnŭn sunurimal?" "Kŭröčchi antcha!" [online]. MSN News. [Cit. 23. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.msn.com/ko-kr/news/living>.

⁸⁴ Čchö Ho-čchöl, *Söro tarŭn ōhwiüi tongčilsöngŭl wihan bangan* (Korea university, 2001), 1-10.

V neposlední řadě též zůstává otázkou, kdo by měl dostat vytvoření nadřazeného jazykového standardu na starost a jak přesně by měl vypadat⁸⁵.

Čcha Čä-ün přišel v roce 2009 s tříkrokovým plánem:

- 1) Jihokorejští lingvisté kompletně analyzují severokorejský jazyk poté, co severní Korea poskytne přístup ke svým knihovnám, vysíláním a podobně.
- 2) Severní Korea upustí od své současné jazykové politiky, jazyk přestane být užíván jako nástroj socialistické revoluce.
- 3) Bude založena společná lingvistická komise, která se bude věnovat podrobným výzkumům o jednotném pravopisu a kompilaci lexika. Vše bude probíhat na základě vzájemného dialogu⁸⁶.

Rovněž tvrdí, že po sjednocení bude třeba vymyslet pro jazyk nový název, jelikož názvy *pchjodžunŏ* i *munhwaŏ* přestanou být vhodné. Navrhuje výrazy *tchongil hankugŏ* (sjednocená korejština), *kukče hankugŏ* (mezinárodní korejština) nebo *segje hankugŏ* (světová korejština). Zajímavé je, že i když tyto návrhy prezentuje jako neutrální, obsahují všechny slovo *hankuk*, kterým je označovaná Korea pouze na jihu (na Severu se užívá výrazu *čosŏn*, výraz pro korejský jazyk je tedy *čosŏnŏ*), tudíž zde nejspíše přetrvává zřejmá tendence přizpůsobit spíše severokorejské obyvatelstvo jihokorejské mluvě než dosáhnout opravdového rovného kompromisu.

Někteří experti také tvrdí, že je nezbytné, aby se severokorejština začala učit na jihokorejských základních školách. Tato změna by měla napomoci vzájemnému porozumění a měla by vést ke zjednodušení následného sjednocení⁸⁷, nemá však příliš velkou podporu veřejnosti. V průzkumu veřejného mínění pořádaném Národním jazykovým institutem Korejské republiky vyjádřila tomuto návrhu podporu pouze třetina respondentů a poněkud překvapivě i jen 40 % dotázaných severokorejských uprchlíků. Většina účastníků průzkumu zastávala názor, že učit severokorejštinu na jihokorejských školách není potřeba, a to především z toho důvodu, že jsou oba jazyky vzájemně srozumitelné bez výraznějších obtíží⁸⁸.

Jiní tvrdí, že je třeba usnadnit Jihokorejčům přístup k severokorejské řeči, a to například vytvořením služby, kde by byly pro Jihokorejce volně dostupné severokorejské filmy bez politického zabarvení⁸⁹. Severokorejštinu je třeba prezentovat jako jazyk roven jihokorejštině

⁸⁵ Kwon Čä-il, *Nambuk ŏnŏ tchonghabkwa čäiltongpcho ŏnŏ kukčehaksuldähö nonmunčib* (National Institute of Korean Language, 2011), 6-8.

⁸⁶ Kwon Čä-il, *Nambuk ŏnŏ tchonghabkwa čäiltongpcho ŏnŏ kukčehaksuldähö nonmunčib* (National Institute of Korean Language, 2011), 5.

⁸⁷ Pak Čong-sŏn, *Nambuk onŏŭisik čosa pogosŏ* (National Institute of Korean Language, 2016), 34.

⁸⁸ Pak Čong-sŏn, *Nambuk onŏŭisik čosa pogosŏ* (National Institute of Korean Language, 2016), 149-150.

⁸⁹ Pak Čong-sŏn, *Nambuk onŏŭisik čosa pogosŏ* (National Institute of Korean Language, 2016), 41.

a rovněž je nezbytné ji postupně normalizovat tak, že bude přirozeným způsobem Jihokorejčům představována, především právě skrze média.

6.4.1 Jednotná abeceda

Jihokorejský Národní jazykový institut Korejského jazyka navrhuje nové abecední pořadí následovně⁹⁰:

Samohlásky:

Tabulka 8 – Samohlásky

ㅏ	ㅑ	ㅓ	ㅕ	ㅗ	ㅛ	ㅜ	ㅠ	ㅡ	ㅣ	ㅞ	ㅟ	ㅠ	ㅡ	ㅣ	ㅤ	ㅥ	ㅦ	ㅧ	ㅨ	ㅩ
a	ja	ö	jö	O	jo	u	ju	ü	i	ä	jä	e	je	wa	ö	wä	wö	ü	we	üi

Souhlásky:

Tabulka 9 – Souhlásky

ㄱ	ㄴ	ㄷ	ㄹ	ㅁ	ㅂ	ㅅ	ㅇ	ㅈ	ㅊ	ㅋ	ㅌ	ㅍ	ㅎ	ㄱ	ㄷ	ㅂ	ㅅ	ㅈ
k/g	n	t/d	l/r	m	p/b	s	ng	č/dž	čch	kch	tch	pch	h	kk	tt	pp	ss	čč

Na pořadí samohlásek můžeme vidět větší podobnost se severokorejským pořadím a u souhlásek je pořadí se severokorejským dokonce téměř totožné, s jedinou výjimkou písmena ㅇ, které by se přesunulo z úplného konce do zhruba prostřední části abecedy.

Stejně abecední pořadí navrhuje i Společná rada severní a jižní Koreje pro sestavení jednotného velkého slovníku korejského jazyka⁹¹.

6.4.2 Jednotné psaní mezer

Národní jazykový institut se v případě případného sjednocení přiklání spíše k jihokorejskému zápisu s větším počtem mezer, především co se týká pomocných sloves (např. *알 수 없다* (*al su öpta*), *가고 있다* (*kago itta*). Například však sloveso *버리다* (*pörida*) by se mělo dle nových pravidel pravopisu psát s kořenem předcházejícího modifikovaného slova dohromady, tedy způsobem severokorejským (např. *먹어버렸다* (*mögöpörjötta*)). Další kategorie, kdy by se sjednocená korejšтина uchýlila k severokorejskému psaní, jsou numerativy, které by byly psány s podstatným jménem či číslovkou dohromady (např. *한사람* (*hansaram*), *두마리* (*tumari*)). U víceslovných názvů by došlo k individuálnímu ohodnocení daných slov,

⁹⁰ Kwon Čä-il, *Nambuk öňö tchonghabkwa čäiltongpcho öňö kukčehaksuldähö nonmunčib* (National Institute of Korean Language, 2011), 8-9.

⁹¹ Hwang Nam-sun, 2016. 'Nodong'inja 'rodong'inja? Čungjohan kon ttaro itda! [online]. Pressian. [Cit. 21. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.pressian.com/news/article.html?no=138009#09T0>.

institut se v této oblasti přiklání k jistému kompromisování (např. 국가건설 방향설정 (*kuggakönsöl panghjangsölcöng*)).⁹²

6.4.3 Přepis cizích slov

Další zřetelné rozdíly se projevují v prepisech cizích slov, především anglicismů, do *hangŭlu*. Kwon Čä-il uvádí několik příkladů spolu s návrhem na jednotné psaní⁹³.

Slova, jež by po sjednocení jazyka, byla psána jihokorejskou variantou:

Tabulka 10 – Přepis cizích slov, část 1.

Překlad	Sjednocené slovo	KR	KLDR
Design	디자인 (<i>tidžain</i>)	디자인 (<i>tidžain</i>)	디자인 (<i>tedžain</i>)
Radium	라듐 (<i>radjum</i>)	라듐 (<i>radjum</i>)	라듐 (<i>radium</i>)
Žurnalistika	저널리즘 (<i>čönölldžŭm</i>)	저널리즘 (<i>čönölldžŭm</i>)	저널리즘 (<i>čjönölldžŭm</i>)

Slova, jež by po sjednocení jazyka, byla psána severokorejskou variantou:

Tabulka 11 – Přepis cizích slov, část 1.

Překlad	Sjednocené slovo	KR	KLDR
Robot	로봇 (<i>robotchŭ</i>)	로봇 (<i>robot</i>)	로봇 (<i>robotchŭ</i>)
Saxofon	색스폰 (<i>säksŭpchon</i>)	색소폰 (<i>säksopchon</i>)	색스폰 (<i>säksŭpchon</i>)
Bunda	잠바 (<i>čamba</i>)	잠퍼 (<i>čambö</i>)	잠바 (<i>čamba</i>)

Slova, jež by po sjednocení jazyka, byla psána zcela novou variantou:

Tabulka 12 – Přepis cizích slov, část 3.

Překlad	Sjednocené slovo	KR	KLDR
Ciferník	다이알	다이얼	다이알

⁹² Kwon Čä-il, *Nambuk öňö tchonghabkwa čäiltongpcho öňö kukčehaksuldähö nonmunčib* (National Institute of Korean Language, 2011), 10.

⁹³ Kwon Čä-il, *Nambukhan öhwi tanilhwa* (Seoul university, 2015), 120-121.

	(<i>taial</i>)	(<i>taiöľ</i>)	(<i>taijal</i>)
Zpráva	메세지 (<i>mesedži</i>)	메시지 (<i>mesidži</i>)	메세지 (<i>messedži</i>)
Montáž	몽따주 (<i>mongttadžu</i>)	몽타주 (<i>mongtchadžu</i>)	몽따쥬 (<i>mongttadžju</i>)

Slova, jež by po sjednocení jazyka, byla psána oběma variantami:

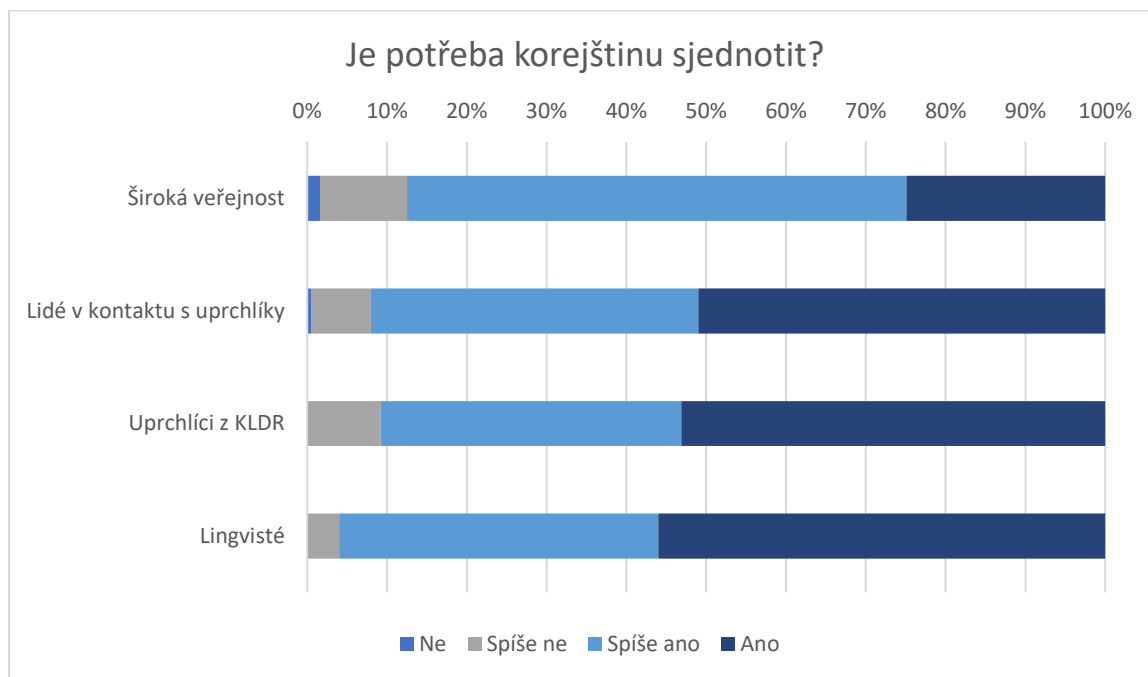
Tabulka 13 – Přepis cizích slov, část 4.

Překlad	Sjednocené slovo	KR	KLDR
Graf	그래프/그라프 (<i>kŭrăpchŭ/ kŭrapchŭ</i>)	그래프 (<i>kŭrăpchŭ</i>)	그라프 (<i>kŭrapchŭ</i>)
Rádio	라디오/라지오 (<i>radio/radžio</i>)	라디오 (<i>radio</i>)	라지오 (<i>radžio</i>)
Energie	에너지/에너르기 (<i>enödži/ enörŭgi</i>)	에너지 (<i>enödži</i>)	에너르기 (<i>enörŭgi</i>)

U některých severokorejských přepisů výpůjček do *hangŭlu* je patrný ruský vliv (*kŭrapchŭ*, *enörŭgi*), zatímco u některých jihokorejských můžeme pozorovat jistou podobnost s přepisy japonskými (*mesedži*, *čamba*).

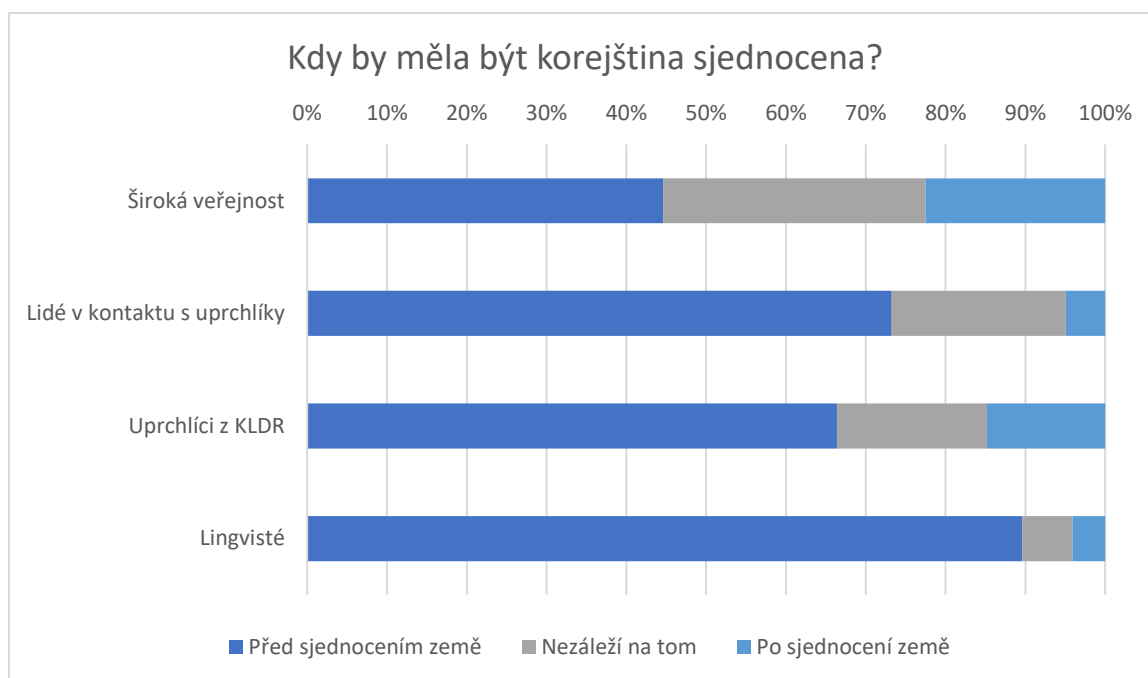
7. Průzkum veřejného mínění

Národní jazykový institut Korejské republiky podnikl v roce 2016 průzkum, při kterém se jeho lingvisté ptali širší veřejnosti, severokorejských uprchlíků i jazykových expertů, zda si myslí, že je potřeba korejštinu sjednotit⁹⁴, případně kdy, za jakých podmínek a jakým způsobem. Dotazováno bylo 2 021 lidí, kteří do kontaktu se severokorejskými uprchlíky nepřichází, 200 lidí, kteří do kontaktu se severokorejskými uprchlíky přichází, a 305 severokorejských uprchlíků.

Graf 1 – Je potřeba korejštinu sjednotit?

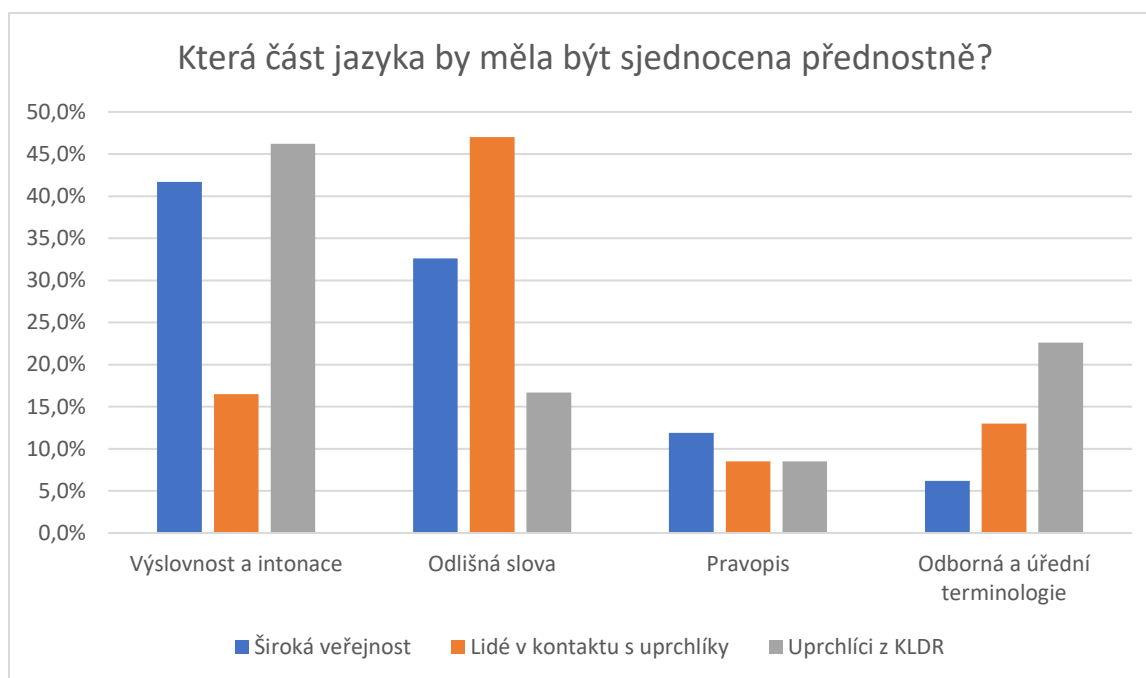
⁹⁴ Pak Čong-sŏn, *Nambuk onŏjšik čosa pogosŏ* (National Institute of Korean Language, 2016), 138-140.

Graf 2 – Kdy by měla být korejština sjednocena?

Přestože drtivá většina dotázaných se vyslovila pro jazykové sjednocení, z průzkumu vyplývá, že široká veřejnost nepovažuje problém za tak akutní, jako sami uprchlíci, lidé, kteří s nimi přichází do kontaktu, a jazykoví odborníci. Navzdory tomu, že se dotázaní, kteří nepřichází do styku se Severokorejci, vyjádřili proti jazykovému sjednocení nejvíce, stále má korejština jakožto sjednocený jazyk téměř devadesátiprocentní podporu široké veřejnosti. Zbývající tři kategorie na problematiku pohlížejí podobně, kdy se pro vyjádřilo vždy přes 90 % účastníku výzkumu.

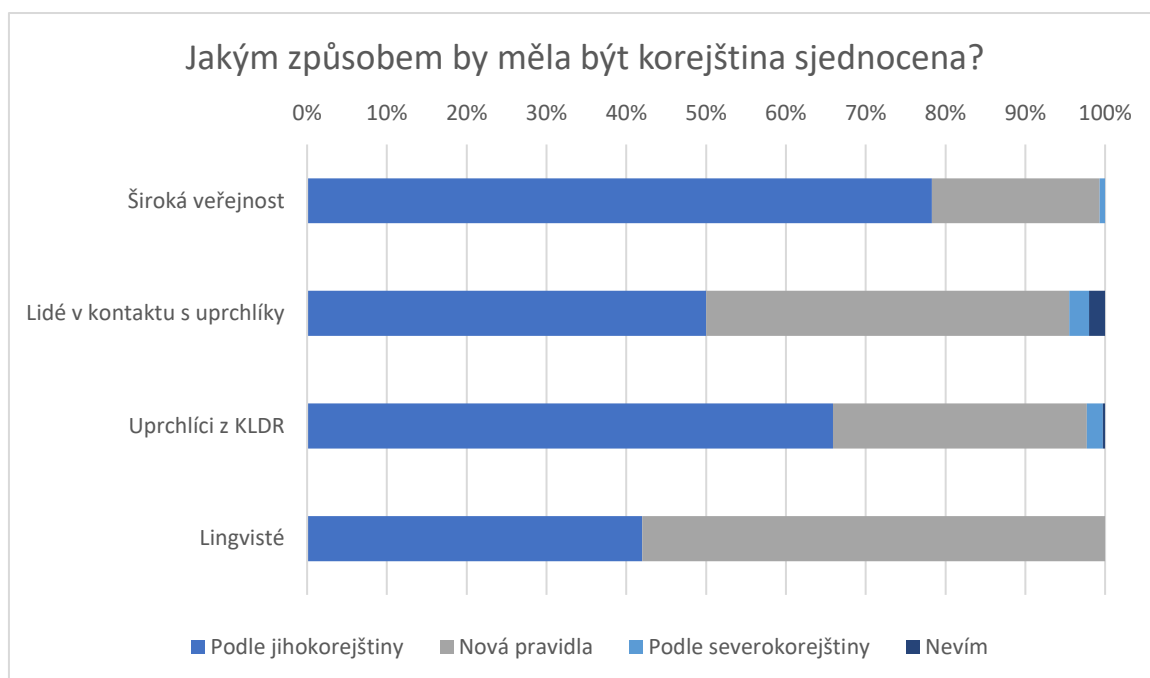
Zajímavější rozdíly se objevily u odpovědí na otázku, kdy by měl být jazyk sjednocen. Pouze necelých 45 % široké veřejnosti se domnívá, že by k jazykovému sjednocení mělo dojít před sjednocením Koreje, a téměř čtvrtina by preferovala jazykové sjednocení až po sjednocení státu. Překvapivě nejbliž jim jsou názorově severokorejští uprchlíci, jichž dvě třetiny podporují jazykové sjednocení před sjednocením země, ale téměř 15 % až po něm. Téměř devadesátiprocentní většina jazykových odborníků se však domnívá, že jazykové sjednocení by mělo být uskutečněno jako první.

Graf 3 – Která část jazyka by měla být sjednocena přednostně?

Další z průzkumů veřejného mínění institutu zjišťoval, která část jazyka by měla být sjednocena přednostně⁹⁵. Z výsledku vyplývá, že zatímco jihokorejská široká veřejnost a severokorejští uprchlíci se většinou domnívají, že prioritou by mělo být sjednocení výslovnosti, přízvuku a intonace, lidé, kteří přicházejí do kontaktu s uprchlíky volili jako nejčastější odpověď problematiku rozdílného slovníku a různých významů slov. Téměř každý čtvrtý Severokorejce by první sjednotil odbornou terminologii a terminologii pro veřejnou a úřední komunikaci, ale pro jihokorejskou veřejnost je tato možnost až na posledním místě. Relativně malou podporu má i prioritní sjednocení pravopisu a gramatiky. Dá se předpokládat, že tyto výsledky se odvíjí od zvýšené diskriminace Severokorejců v jižní Koreji související právě s odlišným přízvukem a intonací a od problému severokorejských uprchlíků správně rozumět a užívat terminologii zavedenou na úřadech, v médiích a dalších oblastech jako je například věda, technika či sport.

⁹⁵ Pak Čong-sŏn, *Nambuk onŏŭisik čosa pogosŏ* (National Institute of Korean Language, 2016), 145-146.

Graf 4 – Jakým způsobem by měla být korejština sjednocena?

Institut dále zkoumal názor, na jakém základě by sjednocená korejština měla vzniknout⁹⁶. V této anketě jednoznačně vítězí varianty, dle kterých by se základem pro sjednocený jazyk stala buď jihokorejština, nebo by se vymyslela pravidla zcela nová, což je návrh prosazován především jihokorejskými lingvistickými odborníky. Odpověď, že by se základem měl stát jazyk severokorejský, se nejčastěji objevovala u lidí, kteří jsou s uprchlíky v kontaktu, ale i u nich se jednalo o zanedbatelných 2,5 % procent. Zajímavé však je, že pro severokorejský základ se vyslovilo i téměř jedno procento jihokorejské široké veřejnosti. Nikdo z dotázaných lingvistů by však severokorejštinu v tomto případě nepodpořil.

⁹⁶ Pak Čong-sŏn, *Nambuk onŏjšisik čosa pogosŏ* (National Institute of Korean Language, 2016), 151.

Závěr

V textu této bakalářské práce jsem se pokusila o popis rozdílu v jazycích užívaných na rozděleném území Korejského poloostrova, tedy v Korejské republice na jeho jižní části a v Korejské lidově demokratické republice na jeho části severní, a následně o nastínění možností jejich potenciálního sjednocení.

V první části práce jsem se zabírala charakteristikou korejského jazyka obecně, především jsem se pokusila představit ji z geopolitického hlediska, dále morfonologického a grafémického. Stručně jsem se rovněž zabývala způsobem zápisu korejštiny, tedy užíváním *hangŭlu*.

Dále jsem stručně shrnula historické pozadí vývoje korejštiny před rozdělením Koreje na dvě samostatná území. Více jsem se však zaměřila na purifikační hnutí, která v obou zemích ve druhé polovině dvacátého století intenzivně probíhala, neboť právě tyto pokusy o odstranění jazykových následků japonské okupace a jakousi očistu jazyka, které obě Koreje pojalý odlišným způsobem a uváděly v platnost bez existence relevantního vzájemného dialogu, velice výrazně ovlivnily vzniklou jazykovou divergenci. Dále jsem rovněž zmínila problematiku užívání slov sinokorejských a s tím souvisejícím užíváním znaků *handža*, stejně tak jiných výpůjček z cizích jazyků. Faktičnost tvrzení týkajících se Korejské lidově demokratické republiky uvedených v této práci je relativní, neboť navzdory přístupnosti omezeného množství relevantních zdrojů není z důvodu izolovanosti země možné ověřit jejich pravdivost v praxi.

Dále jsem se zabírala konkrétními rozdíly v jazyce Jihokorejců a Severokorejců, a to po teoretické i praktické části. Je nutno uvést, že většina uvedených informací se opírá o zdroje jihokorejské, tudíž nelze s jistotou potvrdit jejich objektivitu a do jisté míry i faktickou správnost. Ve svém průzkumu jsem narazila na rozdíly už v samotném abecedním systému obou Korejí, dále v systému zápisu, hláskových změn a výslovnosti. Nejzajímavější součástí korejské jazykové divergence je však pravděpodobně oblast lexika, kterou se podrobněji zabývám v následující části práce, a to konkrétně na příkladě sportovní terminologie. Z vypočítaných výsledků vyplývá, že za významnou část divergence nese vinu jihokorejské přejímání anglicismů, stejně tak je však stále narůstající jazyková rozdílnost podporována i severokorejskou stranou, která téměř až fobicky brání přejímání cizích slov, a prosazuje užívání termínů korejských. Paradoxně se však spousta v případě mnohých severokorejských neologismů vzniklých v souvislosti právě například se sportovní terminologií jedná o slova sinokorejská, tedy slova čínského původu, jež byla do korejštiny pouze upravena. V práci se rovněž krátce zabývám psychologickou stránkou věci, kde popisuji především unikátní způsob užívání jazyka jakožto ideologické zbraně v severní Koreji, sloužící k politickým účelům (především podpoře vládnoucí Strany práce) a ovlivňování obyvatelstva.

V následující části jsem se se věnovala průzkumu mezi severokorejskými uprchlíky, který statisticky zkoumal nakolik jsou jazyky rozdílné v praxi, nakolik je právě pro uprchlíky žijící v Korejské republice jazyková bariéra překonatelná, jak rychle jsou schopni se přizpůsobit jihokorejskému jazykovému standardu a jaká úskalí jsou s tím spojena. Z výsledků průzkumu vyplývá, že jazyková divergence zatím není nepřekonatelná a že mezi jazyky stále existuje velká vzájemná srozumitelnost. Přesto se však Severokorejci v jižní Koreji potýkají nejen s problémy týkajícími se odlišného lexika, ale i s diskriminací, jež čelí v souvislosti s jejich přízvukem, intonací a dikcí všeobecně.

V další praktické části jsem se zabírala jihokorejským vydáním sbírky severokorejských povídek *Žaloba* od autora píšícím pod pseudonymem Bandi. Zkoumala jsem především poznámky pod čarou, které jihokorejské vydavatelství považovalo nezbytné pro porozumění obyvatelstva. Ve vysvětlivkách se objevuje především problematika rozdílného lexika, ale příležitostně také idiomy, či slova s mírně odlišným zápisem a výslovností. Relativně nízký počet poznámek pod čarou (méně než jedna na stránku) považuji za další z důkazů, že oba korejské jazyky jsou stále dobře vzájemně srozumitelné. Za podobný důkaz považuji i dále uvedený odstavec z Pchanmundžömské deklarace, kde ve dvou verzích oficiálního úředního dokumentu rovněž nejsou téměř žádné lexikální, gramatické ani pravopisné rozdíly, které by vzájemnému porozumění bránily.

V následné kapitole jsem se zabírala pohledem jižní Koreje na severokorejštinu a naopak. Oba pohledy se prezentují spíše negativně, s tím rozdílem, že zatímco Jihokorejci mají severokorejskou mluvu tendenci spíše zesměšňovat a více než kritice přehnané purifikace se věnují kritice negativní severokorejské rétoriky vůči jižní Koreji, Severokorejci mluvou jejich jižního souseda vysloveně opovrhují a označují ji za zkažený a pošpiněný jazyk, přesněji řečeno je tímto způsobem vykreslována v projevech a prohlášeních politiků a médiích. Severokorejci však z velké části viní z této uváděné zkaženosti korejštiny na jihu Spojené státy a jejich zásahy do jihokorejské politiky v minulosti i současnosti.

V kapitole sedmé jsem se zabývala analýzou nejrůznějších projektů a návrhů pro potenciální jazykové sjednocení. Mezi těmito projekty vyčnívá Společná rada severní a jižní Koreje pro sestavení jednotného velkého slovníku korejského jazyka, která, jak její název vypovídá, usiluje o kompilaci jednotného slovníku korejštiny, a to za účasti obou Korejí. Tato rada je aktivní do současnosti a dokončení slovníku se odhaduje pro rok 2022, ovšem v posledních letech z důvodu zvyšování napětí na Korejském poloostrově práce probíhá bez účasti KLDK, tudíž je momentálně tvorba slovníku ryze v jihokorejské režii. Dle slov jihokorejských představitelů rady by měl slovník zahrnovat přes 300 000 hesel. Rada se dle svých slov snaží dosáhnout

jakéhosi kompromisu se severokorejštinou, kdy sice vypouští z definic výrazy ideologicky zabarvené, ale zároveň bere v potaz i severokorejské varianty, uvádí je a pracuje s nimi, tudíž by se nemělo jednat pouze o návrh na reformu severokorejštiny a její přeměnu k jihokorejskému obrazu. Bez účasti severní strany je však nutno brát tyto kompromisy s rezervou.

Dále jsem krátce představila projekt *Kültongmu*, aplikaci pro chytré telefony, jejímž účelem je pomoci Severokorejčům seznámit se s jihokorejskými výrazy.

V další kapitole jsem se zabývala medicínskou terminologií, a to především v souvislosti s dalším slovníkem vytvořeným Korejskou lékařskou asociací, jež se pokusil sjednotit korejštinu právě v oblasti zdravotnictví.

Následně jsem se ve své práci věnovala ustanovení jednotné formy jazyka, především návrhům lingvistů z Národního jazykového institutu Korejské republiky. Mezi velmi oblíbenou rétoriku jazykových odborníků patří především tvrzení, že veškeré pokusy o jazykové sjednocení musí probíhat na základě vzájemného dialogu, respektu a upřímné snaze o heterogenitu. Dále se často objevuje názor, že by severokorejština měla být představována jihokorejskému lidu, a to nejen z důvodu usnadnění vzájemnému porozumění, ale také z důvodu odstraňování předsudků vůči uprchlíkům z KLR. Rovněž se opakovaně projevuje přesvědčení, že je nezbytné, aby severní Korea upustila od své jazykové politiky a přestala jazyk užívat jako nástroj socialistické revoluce.

V další části práce jsem se pak věnovala návrhům Národního jazykového institutu na jednotné způsoby zápisu, týkajících se konkrétně abecedy, psaní mezer a prepisů cizích slov. V těchto třech oblastech je zřejmá snaha dosáhnout určitého stupně kompromisu, kdy se bere severokorejská verze skutečně v potaz, a Národní jazykový institut tedy některé severokorejské varianty považuje za vhodnější pro sjednocenou korejštinu.

V závěrečné části své bakalářské práce jsem se zabývala průzkumem veřejného mínění z roku 2016, kdy Národní jazykový institut pro korejský jazyk zkoumal názory vybraného vzorku jihokorejské společnosti na problematiku jazykové divergence a jejího potenciálního odstranění. Byť se drtivá většina dotázaných vyslovila pro jazykové sjednocení, výsledky nevypovídají o tom, že by jihokorejská společnost měla na tento problém zcela jednotný názor. Přesto se dá říct, že všeobecně převládá postoj, že by měl jazyk být sjednocen dříve než země jako celek a že by měl být sjednocen buď na základě jihokorejské jazykové normy, nebo by měla být vytvořena pravidla nová. Není nespíš žádným překvapením, že prosazování severokorejských výrazů nemělo v tomto průzkumu víc než zanedbatelnou podporu.

Problém jazykové divergence v Korejské republice a Korejské lidově demokratické republice však i přes neutuchající úsilí některých jazykových odborníků nemizí, ba naopak postupně

dochází k čím dál většímu rozkolu mezi jazyky, a to především z důvodu absence dostatečného vzájemného dialogu a izolace severní Koreje. Zdá se, že zatímco v minulosti byl divergenční nárůst způsoben spíše severokorejskou posedlostí čistotou jazyka, v současnosti je na vině spíše Korea jižní, a to vlivem jejího nekoordinovaného přijímání anglicismů. Jelikož sjednocení země je momentálně v nedohlednu, dá se předpokládat, že k diferenciaci bude docházet i nadále a korejština bude ztrácet na své zatím přetrvávající vzájemné srozumitelnosti. Přesto doufám, že tato práce podnítl další studium v této velice zajímavé a unikátní oblasti.

Použitá literatura

Literatura:

Lee Iksop, Ramsey S. Robert, *The Korean Language* (SUNY Press, 2000)

Lee Ki-Moon, Ramsey S. Robert, *A History of The Korean Language* (Cambridge University Press, New York, 2011)

McCann David R., *Korea Briefing: Toward Reunification* (Routledge, 2016)

Pucek Vladimír, *Jazyková politika v Koreji* (Karolinum, 2000)

Pucek Vladimír a Glomb Vladimír, *Klasická korejština* (Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2013)

Simpson Andrew, *Language and National Identity in Asia* (Oxford University Press, 2007)

Odborné články:

Byun Eun-mi, *Ban on Songs with English Lyrics Stirs Debate; MBC Move for 'National Sentiment' Elicits Protest from Young Musicians* (The Korea Herald, 1997)

Čchö Ho-čchöl, *Söro tarün öhwüüi tongčilsöngül wihan bangan* (Způsob sjednocení rozdílných slov, Korea University, 2001)

Fouser Robert J., *Chinese Characters and Korean Language Policy* (The Korea Herald, 1999)

Hong Jong-seon, *Unification of National Language and Joint Compilation of Gyeoremal Keunsajeon in South and North Korea* (Korea University, 2013)

Hong Yeon-suk, *Research on Divergence in Language Concepts between North and South Korea* (Seoul: Research Institute of National Unification, 1976)

Chang H. Lee, Kyungil Kim, Jongmin Park, *Preliminary Analysis of Language Styles between South and North Korean Broadcasting* (Korea Academia-Industrial cooperation Society, 2010)

Kumatani Akiyasu, *Language Policies in North Korea* (International Journal of the Sociology of Language, 1990)

Kwak Čchung-gu, *Nambukhan öňö ičilhwa küe kwalljöndön mjöt mundže* (Mezikorejská jazyková divergence a související problémy, Sogang University, 2001)

Kwon Čä-il, *Nambuk öňö tchonghabkwa čäiltongpcho öňö kukčehaksuldähö nonmunčib* (Korejské jazykové sjednocení a národní akademická konference jazyka Korejců žijících v Japonsku, National Institute of Korean Language, 2011)

Kwon Čä-il, *Nambukhan öhwi tanilhwa* (Sjednocení korejského lexika, Seoul University, 2015)

Lee Hyun-bok, *Differences in Language Use between North and South Korea* (International Journal of the Sociology Language 82, 1990)

Moon Hyun-Hee, *Language and Ideology in North Korean Language Planning* (The Australian National University, 1998)

Morgan Jessica M., *A Diachronic Analysis of North and South Korean Monophthongs: Vowel Shifts on the Korean Peninsula* (Brigham Young University, 2015)

Pak Čong-sŏn, *Nambuk onöüisik čosa pogosö (Průzkum jazykového povědomí v severní a jižní Koreji, National Institute of Korean Language, 2016)*

Park Nam-Sheik, *Language Purism in Korea Today* (New York: Mouton de Gruyter, 1989)

Son Pŏm-kju, *Nambukhan woldükchöŭ čungkjebangsong öňö pikju jöňku, (Srovnávací studie jazyka rozhlasového vysílání v severní a jižní Koreji, 2006)*

Tranter Nicolas, *Hybrid Anglo-Japanese Loans in Korean* (Linguistics 35, 1997)

Zwick Michael Jeffrey, *Kim Il Sung's Language Policy As A Vehicle Of Juche And A Performance Of Cultural Superiority Over South Korea* (The University of Utah, 2016)

Online zdroje:

Go Eun, ředitel rady *Kjöremal kchün sadžön nambukkongtong pchjönčchansaöbhö, citováno 10. 1. 2019, dostupné z http://www.gyeoremal.or.kr/eng/jsp/body01_04.jsp*

Hwang Nam-sun, 2016. *'Nodong'inja 'rodong'inja? Čungjohan kŏn ttaro itda! („Práce“ nebo „práce“? Důležité je něco jiného)* [online]. Pressian. [Cit. 21. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.pressian.com/news/article.html?no=138009#09T0>.

Kim Čchöl-džung, 2000. *Pukhan ůihak jongö kchongpchat nanwösimki pchiočum salböšöt düng sunsu urimal däbubun kdäro sajong (Purifikovaná severokorejská lékařská terminologie – výměna ledviny, krev v moči, výrůstky)* [online]. NK Chosun. [Cit. 23. 1. 2019]. Dostupné z: <http://nk.chosun.com/news/articleView.html?idxno=996>.

Kuiwon, 2014. *A Look Into Hanja Education in North Korea* [online]. [Cit. 8. 5. 2019]. Dostupné z: <https://kuiwon.wordpress.com/2014/12/28/a-look-into-hanja-education-in-north-korea/>.

I Čöng-hwan, 2018. *Ůihjöb, nambukhan ůirjoin kongdonghaksuldähö čchudžib (Ušlechtlost, mezikorejská jednání v oblasti medicíny)* [online]. Doctor's news. [Cit. 23. 1. 2019]. Dostupné z: <http://www.doctorsnews.co.kr/news/articleView.html?idxno=124413>.

Jön Hŭi-džin, 2019. "*Pukhan ŭihakjongŏnŭn sunurimal?*" "*Kŭrŏčchi antcha!*"
(„*Severokorejská medicínská terminologie je ryze korejská?*“ „*To teda není!*“) [online]. MSN
News. [Cit. 23. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.msn.com/ko-kr/news/living>.

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Tabulka 1 – Podíl slov cizího původu v severokorejských slovnících	21
Tabulka 2 – Podíl slov cizího původu v jihokorejském slovníku	21
Tabulka 3 – Rozdíly v abecedě	22
Tabulka 4 – Rozdíly v psaní mezer	24
Tabulka 5 – Romanizace a transkripce	26
Tabulka 6 – Sportovní terminologie.....	32
Tabulka 7 – Bandi	37
Tabulka 8 – Samohlásky	53
Tabulka 9 – Souhlásky	53
Tabulka 10 – Přepis cizích slov, část 1.	54
Tabulka 11 – Přepis cizích slov, část 1.	54
Tabulka 12 – Přepis cizích slov, část 3.	54
Tabulka 13 – Přepis cizích slov, část 4.	55
Obrázek 1 – Ukázka ideální strany slovníku, zdroj: http://www.gyeoremal.or.kr/	47
Obrázek 2 – Ukázka z aplikace Kŭltongmu.....	49
Graf 1 – Je potřeba korejštinu sjednotit?.....	56
Graf 2 – Kdy by měla být korejština sjednocena?	57
Graf 3 – Která část jazyka by měla být sjednocena přednostně?	58
Graf 4 – Jakým způsobem by měla být korejština sjednocena?.....	59